Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

Тошкент ҳақиқати

Рўзнома 1928 йил 11 декабрдан чиқа бошлаган

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ ТОШКЕНТ ВИЛОЯТ ҚЎМИТАСИ, ХАЛҚ ДЕПУТАТЛАРИ ТОШКЕНТ ВИЛОЯТ КЕНГАШИНИНГ БОШ НАШРИ

№ 79 (10.075). • 1991 йил 24 апрель • чоршанба • Баҳоси 6 тийин.

Ўзбекистон— Туркманистон:

ҲАМКОРЛИК ҚИРРАЛАРИ

Ўзбекистон ССР Президенти И. А. Каримов бошчилигидаги Ўзбекистон ССР давлат делегацияси 19—21 апрель кунлари Туркманистонда бўлди

● Бизнинг мақсадимиз битта. Шартномани тузар эканмиз, бу мақсад — жумҳуриятларимиз мустақиллигини таъминлашдан иборат эканини яна бир бор айтамиз. Мустақилликни биз жумҳурият ҳудудидаги ҳамма нарса халқларимизнинг бойлигидир, деб тушунамиз.

(И. КАРИМОВ).

● Биз ҳар бир жумҳурият ўз ҳудудида тўла ҳокимиятга эга бўлиши, ҳар бир халқнинг ўз тақдирини ўзи белгилаш ва ўзини-ўзи бошқариш, ўз тараққиётининг барча масалаларини мустақил ҳал қилиш ҳуқуқи эътироф қилиниши кераклигини айтдик.

(С. НИЕЗОВ).

● Туркманистон диёридаги самимий учрашувлар.

Р. ЖУМАНИЕЗОВ олган суратлар. (ЎзТАГ).

СЕРҚУЁШ Туркманистон диёри жўшқин Амударёдан мовий Каспийгача, Орол денгизидан Копетдоғ чўққиларигача бўлган беҳад кенгликларга жойлашган. Бу ерда қумли барханлар ва зумрад воҳаларни ҳам, осмонўпар тоғлар ва ҳадсиз кафтдек текисликларни ҳам, ташналикдан чатнаб кетган бепоён ерларни ва сунъий денгизлар — сув омборларини ҳам кўриш мумкин. Туркманистоннинг саксон фоиз қисмини Қорақум саҳроси қамраб олган. Минг-минг йиллар давомида гармсел ва жазирама иссиқдан қовжираган саҳро бағрида фақат Советлар давридагина туб ўзгаришлар юз берди. Инсон қўли билан бунёд этилган дарё ва сунъий денгизлар атрофида ям-яшил боғ-роғлар, яшнаган далалар, шаҳар ва овуллар пайдо бўлди. Бу ерда сув — ҳаёт манбаи. Обиҳаёт етиб келгач, саҳро қўйнидаги ҳар бир шаҳар ва овул тақдирида, республикада истиқомат қилаётган ҳар бир киши тақдирида ўзгариш бўлди. Энди Туркманистон қишлоқ хўжалиги ва саноати, айниқса газ ва нефтни қайта ишлаш саноати том маънода ривожланган республикадир. Машинасозлик заводи, шиша ва ип-газлама, шойи комбинатлари, гиламчилик фабрикалари, нефть машинасозлиги заводида ишлаб чиқарилган маҳсулотлари, воҳаларда етиштирилаётган ипак пахтаси, қоракўл терилари билан бугун у бутун дунёга машҳур.

Бундан 70 йил олдин республиканинг деярли барча аҳолиси саводсиз эди, ўқиш ва ёзишни билмасди, деган гапга ҳозир ишониш қийин. Эндиликда республика ёппасига саводхон. Собиқ бесавод элнинг фарзандлари ҳозир олий математика билан шуғулланишяпти, шаҳарларни лойиҳалаштирмоқдалар, китоблар ёзмоқдалар. Республика ишлаб чиқаришида ишлаётган ҳар минг кишидан 80 нафари олий ва ўрта махсус билимга эга. Туркманистонликлар ота-боболаридан қолган удумларга содиқ. Қизлар ҳали ҳам оламга машҳур ранго-ранг гиламлар тўқийдилар. Йигитлар эса ажойиб ахалтекин жийронларда чавандозлик қилмоқдалар. Мусиқачилар, мусаввирлар, ёзувчилар халқнинг бадиий бойликларини сақлаб қолиб, туркман маданиятини бойитиб бормоқдалар. Ҳозирги кунда опера, балет, симфония, оратория жанрлари кенг ривож топмоқда. Республикадаги ўнлаб олий ва ўрта махсус ўқув юртларида минглаб студентлар илм-фан сирларини ўрганмоқдалар. Республика эндиликда тенглар ичида тенг жумҳуриятлардан бири. Ўзбекистон Давлат делегациясининг бу ерда бўлиши ҳар бир шаҳар ва овул ҳаётида катта воқеа бўлди.

ДЕЛЕГАЦИЯ Туркманистонда уч кун бўлди. Аммо мана шу уч кун ғоят тиғиз, унинг ҳар бир соат ва минути ҳам қатъий ҳисобга олинган эди. Мезбонлар ўз меҳмонларини Туркманистон ҳаёти билан яқиндан таништиришга, уларга иложи борича кўпроқ халқ турмушига доир жиҳатларни кўрсатишга, тажриба ўрганишга ва ўргатишга ҳаракат қилдилар. Ўзбекистон Президенти И. А. Каримов бошчилигидаги Давлат делегацияси биринчи куниёқ кечқурун чегара қўшинларининг Н-чи қисмида бўлиб, шу ерда ўз йигитлик бурчини адо этаётган ўзбекистонлик аскарлар ҳузурига борди. Улар билан қизғин суҳбатлашди. Йигитларнинг ўз хизмат вазифасини қандай ўтаётганликлари билан қизиқди, Ўзбекистон ҳаётидаги янгиликлар ҳақида сўзлаб берди. Уларга ҳарбий хизматни аъло ўташларида муваффақиятлар тилади.

Программада бошқа тадбирлар қаторида республика маданий ҳаётидаги салмоқли тадбирлардан бири — ҳамма севиб, ардоқлаб келаётган улуғ бахши Ораз Солир бахши таваллудининг 115 йиллиги ҳамда Туркманистонда Алишер Навоий кунларининг очилишига бағишланган маросимларда қатнашиш ҳам кўзда тутилганди.

20 апрель куни С. А. Ниёзов ва И. А. Каримов бошчилигидаги Туркманистон

(Давоми иккинчи бетда).

СИНОВЛАР ВА ОРЗУ-УМИДЛАР ДАВРИ

● Бугунги ишларимиз ва қийинчиликларимиз бизни инқилобчи, мутафаккир инсон — В. И. Ленин меросига мурожаат этишга ҳар қачонгидан ҳам кўра кўпроқ мажбур қилмоқда. Қайта қуриш коммунистларга, меҳнаткашлар оммасига ҳақиқий Ленинни — ҳар қандай шароитда ҳам асосий нарсани: халқ манфаатлари ва эҳтиёжларини кўра олиш қобилиятига эга бўлган сиёсатчини кашф этди. Совет тарихининг ҳозирги ниҳоят ўткир ва туб бурилиш босқичида биз Лениннинг жозибали сўзларига, Лениннинг оқилона маслаҳатига айниқса муҳтожмиз. Совет давлати асосчиси туғилган куннинг 121 йиллигига бағишлаб Москвада ўтказилган тантанали мажлисда ана шу фикр янгради.

22 апрель, В. И. Ленин туғилган кунда ССР Иттифоқи Катта театрида Москва ва Москва вилояти меҳнат жамоаларининг, партия, совет ва жамоат ташкилотларининг вакиллари, халқ депутатлари, фан ва маданият арбоблари, Совет Қуролли Кучларининг жангчилари, Ленин партиясининг ветеранлари тўпландилар. Чет эл дипломатлари, хорижий меҳмонлар иштирок этишди.

Тантанали мажлисда М. С. Горбачев, Г. И. Янаев, А. И. Лукьянов, В. С. Павлов, СССР Олий Кенгаши палаталарининг Раислари, СССР Хавфсизлик Кенгашининг аъзолари қатнашдилар.

Тантанали мажлисни КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, КПСС Москва шаҳар комитетининг биринчи котиби Ю. А. Прокофьев очди.

СССР Давлат гимни ижро этилди.

КПСС Марказий Комитети Бош котибининг ўринбосари В. А. Ивашко ўз нутқини «Ленин ва ҳозирги замон» деб атади.

Биз давлат ҳам, партия ҳам ўз тарихидаги энг таҳликали пайтни бошдан кечираётган бир шароитда Коммунистик партия билан Совет давлатининг асосчиси В. И. Ленин туғилган куннинг бир юз йигирма бир йиллигини нишонламоқдамиз, деди у. Шу сабабли Ленин ҳақидаги фикр-мулоҳазалар — шунчаки анъанавий ҳурмат ифодаси бўлмай, балки ўтмишни ва ҳозирги кунимизни чуқур идрок этиш эҳтиёжи ҳамдир.

Лениннинг фикрлари ва ишлари биз учун ўз аҳамиятини йўқотгани йўқ. Ленин ўзини Ватанимизнинг энг яхши келажаги учун чинакам тарихий курашга, Ватанимиз халқлари бахт-саодати йўлидаги ижтимоий ўзгартишларга бус-бутун бағишлаган эди. Буни миннатдорчилик билан эсласа арзийди.

Тарих билан ҳозирги замоннинг алоқаси сунъий равишда узиб қўйилаётганлиги афкор оммани ҳаяжонга солмоқда, баъзан ўткир қарама-қаршиликларни келтириб чиқармоқда, бундан нопок курашда фойдаланиб қолишга интилмоқдалар, бу курашнинг мақсади бесарамжон бўлиб турган жамиятга, унинг маданиятига, унинг қадр-қимматига имкони борича қаттиқроқ зарба уришдан иборат. Очиғини айтганда, бундай кимсалар қандай қилиб бўлмасин ном чиқариш мақсадини кўзламоқдалар. Ленинни, ўз халқининг тарихини суд қилиш ишқибозлари кўпайиб қолди, улар мамлакатнинг тақдири ўтмишга эмас, балки асосан соғлом ақл-идрокка, яшаш ва ишлашга тайёрлик ва моҳирликка боғлиқ бўлиб турган бир пайтда рўй бераётган воқеалар учун ҳар қандай масълиятни зиммаларидан соқит қилишга уринмоқдалар.

(Давоми иккинчи бетда).

КУЧ-ҒАЙРАТЛАРНИ БИРЛАШТИРИБ

21 апрель куни С. А. Ниёзов билан И. А. Каримов эрта тонгда Ашхобод районидаги «Социализм» колхозига йўл олдилар. Ҳозир бу ерда кўкламги дала ишлари авжи қизиган пайт.

Сўнгра Туркманистон ССР Президентининг қароргоҳида Туркманистон ва Ўзбекистон давлат делегациялари ўртасида расмий музокаралар бўлиб ўтди.

Шундан кейин Туркманистон ССР билан Ўзбекистон ССР ўртасида дўстлик ва ҳамкорлик тўғрисидаги шартномани, шунингдек иккала жумҳурият ҳукуматлари ўртасида 1992-1995 йиллардаги иқтисодий ва маданий ҳамкорлик ҳақидаги битимни имзолаш маросими бўлди. Ҳужжатларни Туркманистон ССР Президенти С. А. Ниёзов билан Ўзбекистон ССР Президенти И. А. Каримов имзоладилар.

И. А. Каримовга сўз берилди.

И. А. КАРИМОВ нутқи

АГАР бугунги воқеага сиёсий жиҳатдан баҳо берадиган бўлсак мамлакатимизда рўй бераётган вайронагарчилик жараёнлари асносида, марказ билан иттифоқдош жумҳуриятлар ўртасидаги ўзаро муносабатлар кескинлашган бир вақтда, бутун совет халқини ташвишга солаётган миллатлараро катта зиддиятларни ҳисобга оладиган бўлсак, бизнинг шартномамиз жуда муҳим аҳамиятга эга. Чунки биз, аввало мамлакатимиз миллатлари ва халқлари ўртасидаги ўзаро муносабатларни чуқурлаштириш ва яхшилаш зарурлигини ҳозирча тушунмаётган ва унга етарли баҳо бермаётган кишиларнинг ҳаммасини, барча жумҳуриятларни бизга эргашишга таклиф қиламиз. Бу жуда чуқур маънавий аҳамиятга эга. Шундай йўл билангина мамлакатимизда миллий тотувликни таъминлашимиз, жумҳуриятлар ўртасида ҳамжиҳатликка эришишимиз ва энг асосийси хонадонимизда тинчлик ва осойишталикни таъминлашимиз мумкин. Бусиз менимча бутун Совет Иттифоқини ривожлантириб бўлмайди, деб таъкидлади Президент.

Агар иқтисодий нуқтаи назардан гапирадиган бўлсак, жумҳуриятларимиз халқ хўжалигининг умумий ривожланишига кўра ҳам бирбирига ўхшаш. Афсуски, бугунги кунда биз бесўнақай иқтисодиётга асосланган қолоқ халқ хўжалигига эгамиз, у ўзбек ва туркман халқларининг ҳам, жумҳуриятларимизда яшаётган бошқа халқлар вакилларининг ҳам манфаатларини бирдек камситади. Энди бундай аҳволга тоқат қилиб бўлмайди. Жумҳуриятларимиз жуда катта маъдан-хом ашё ҳамда қишлоқ хўжалик заҳираларига, инсоний зарур имкониятларга, меҳнаткаш, қандай ишлашни биладиган халққа эга. Биз, раҳбарлар, иқтисодиётимиз аввалгидек қолоқ бўлиб қолишига йўл қўя олмаймиз, бунинг натижасида халқларимизнинг турмуш даражаси кўп кўрсаткичлар бўйича Умумиттифоқ даражасидан икки-уч баравар паст бўлиб қолган эди.

Шартномадан кўзда тутилган бошқа мақсад — халқларимизга муносиб турмуш бахшида этиш йўлида куч-ғайратларни бирлаштиришдир.

Афсуски, бундай аҳвол кўп йиллар мобайнида вужудга келди. Ўзбекистон билан Туркманистон хом ашё етказиб берар, ундан ривожланган жумҳуриятлар даромад қилишарди. Ана шу нарса уларга бозор муносабатларига ўтиш шароитида янада юксакроқ даражада ривожланишга имкон яратмоқда.

Биз шу муносабат билан ўз хом ашёмиз — ўз бойлигимиз қўлимизда бўлиши учун ҳаракат қиляпмиз ва ўз олдимизга шу вазифани қўйганмиз. Биз хом ашёдан тайёр маҳсулот ишлаб чиқаришимиз ва жумҳуриятларимиз эҳтиёжини қондиришимиз керак. Бу эса барча кўрсаткичлар бўйича Умумиттифоқ даражасига етиб олиш, Ўзбекистон ва Туркманистонда яшаётган кишиларнинг турмуш шароитини яхшилаш имконини беради.

Бизнинг мақсадимиз битта. Шартномани тузар эканмиз, бу мақсад — жумҳуриятларимиз мустақиллигини таъминлашдан иборат эканини яна бир бор айтамиз. Мустақилликни биз жумҳурият ҳудудидаги ҳамма нарса халқларимизнинг бойлигидир, деб тушунамиз. Ва бу бойликдан энг аввало уларнинг манфаатлари йўлида фойдаланилиши керак. Барча қарорларни халқларимиз, қонун чиқарувчи ва ижроия олий идораларимиз қабул қилиши учун зарур ҳуқуқ ва шарт-шароитга эга бўлишимиз лозим. Марказга қандай ваколатлар берилиши мумкинлигини ўзимиз ҳал қилишимиз даркор. Иттифоқ идоралари ҳам жумҳуриятлар тузиши керак.

Халқаро, давлатлараро миллатлараро муносабатлар ҳам худди шундай асосда қурилмоғи лозим. Бизнинг ҳам сиёсий, ҳам иқтисодий, ҳам халқаро ҳуқуқларимизга кафолат берилиши керак.

Ўзбекистон ва Туркманистонда яшаётган халқларнинг келажак авлоди, ўзбеклар ва туркманларнинг келажак авлоди ҳақида алоҳида гапириш керак. Ҳаддан ташқари кўп вақт бой берилди. Бинобарин, биз келажак авлод ҳозирги авлод сингари яшашига йўл қўйиш учун сиёсий ҳуқуққа ҳам, маънавий ҳуқуққа ҳам эга эмасмиз.

Бугун шартномани имзолар эканмиз, жумҳуриятларимизнинг иқтисодий, сиёсий жиҳатдан ривожланишига хизмат қиладиган ва шу тариқа келажак авлод муносиб яшаши учун барча шарт-шароитни яратадиган асосни белгилаб оляпмиз. Биз болаларимиз ва набираларимиз ҳозирги замоннинг барча қадриятларидан баҳраманд бўлишларини, мамлакатимиздаги ва хориждаги энг яхши олий ўқув юртларида билим олиш имкониятига эга бўлишларини таъминлашимиз лозим. Биз Ўзбекистонда худди шундай сиёсат юргизяпмиз ва бунинг учун маблағларни аямаяпмиз. Ўйлаймизки, бу сиёсат ўзини тўла оқлайди.

* * *

С. А. Ниёзовга сўз берилди.

С. А. НИЁЗОВ нутқи

ЎЗБЕКИСТОН ва Туркманистон делегацияларининг бу галги учрашуви, Ўзбекистон ССР билан Туркманистон ССР ўртасида дўстлик ва ҳамкорлик тўғрисидаги шартноманинг, шунингдек ҳукуматлараро битимнинг имзоланиши бир қанча муҳим хусусиятларга эга.

Масалан, улар сиёсий, маънавий-мафкуравий соҳаларда нималардан иборат?

Жумҳуриятларимизнинг ҳар бири ССР Иттифоқининг янгиланган таркибида мустақил давлат эканини эътироф қилади ва у ёки бу мамлакатнинг давлат мустақиллигига зарар етказиши мумкин бўлган хатти-ҳаракатлардан тийилиб туриш мажбуриятини олади.

Биз ҳар бир жумҳурият ўз ҳудудида тўла ҳокимиятга эга бўлиши, ҳар бир халқнинг ўз тақдирини ўзи белгилаш ва ўзини ўзи бошқариш, ўз тараққиётининг барча масалаларини мустақил ҳал қилиш ҳуқуқи эътироф қилиниши кераклигини айтдик. Биз жумҳуриятларимизнинг ҳудудий яхлитлигини тан оламиз ва ҳурмат қиламиз, СССР доирасида ўртамизда вужудга келган давлат чегаралари дахлсиз деб ҳисоблаймиз.

Биз миллий худбинлик ва миллий тоқатсизликнинг ҳар қандай кўринишларини қаттиқ қоралаймиз, миллатлараро муносабатлардаги барча нохуш ҳолатларнинг олдини олиш ва тугатиш юзасидан ғоят таъсирчан чора-тадбирлар кўриш мажбуриятини зиммамизга оламиз. Биз иқтисодий, ижтимоий, маданий муаммоларни ва миллатлараро муносабатларда вужудга келадиган бошқа муаммоларни фақат сиёсий воситалар билан ҳал қилишга ҳаракат қилишимиз хусусида келишиб олдик.

Биз давлат ва жамоат идоралари, ижодий уюшмалар, оммавий ахборот воситалари йўли билан турли усуллардан фойдаланиб, маънавий маданий ривожланиш соҳасидаги алоқаларни бундан кейин ҳам ривожлантириш зарурлиги хусусида ўз фикрларимизни очиқ айтдик. Биз она тилларни, миллий маданиятларни сақлаш ва ривожлантириш, тарихий қадриятларни ва халқларимизнинг маданият ёдгорликларини сақлаш зарурлиги тўғрисида бир фикрга келдик. Биз икки жумҳурият ҳудудида истиқомат қилаётган миллий гуруҳларнинг этник ва диний ўзига хослигини ҳар томонлама сақлаймиз, минтақанинг миллий таркибини ҳисобга олиб, давлат ҳокимияти ва бошқарув идораларида уларнинг барча даражалардаги вакиллари бўлишини таъминлаймиз.

Биз учун **иқтисодий соҳада** қуйидаги жиҳатлар жуда муҳим ҳисобланади:

Биринчидан: биз иқтисодий интеграциянинг умумий стратегияси асосида бошқариладиган бозор иқтисодиётининг тузилмалари ва омилларини шакллантириш учун иқтисодий мустақиллик негизида ва куч-ғайратларимизни бирлаштириш зарурлигини ҳисобга олиб, яқин йилларга мўлжалланган ҳукуматлараро битим туздик.

Иккинчидан: биз бозор муносабатларига ўтишни ҳисобга олиб, корхоналар, ташкилотлар ва бошқа хўжалик субъектлари ўртасида бевосита хўжалик алоқаларини сақлаш, ўрнатиш ва кенгайтиришга олиб борадиган ҳамма нарсаларга катта имконият яратдик.

Учинчидан: Биз Оролбўйи атрофидаги экология вазиятини нормаллаштириш учун куч-ғайратни бирлаштиришга ҳамда Орол денгизини сақлаб қолиш ва тиклашга доир узоқ муддатга мўлжалланган Иттифоқ-жумҳурият дастурини рўёбга чиқаришда фаол қатнашишга келишиб олдик.

Икки жумҳурият халқ хўжалиги мажмуини ривожлантиришнинг, масалан, Амударё сувларидан оқилона фойдаланиш, тегишли мутахассислар тайёрлаш, Каспий денгизи соҳилида маданий-соғломлаштириш оромгоҳларини ривожлантиришнинг бошқа йирик минтақа муаммоларини ҳал этиш борасида ҳам олдимизда катта вазифалар турибди.

Ҳаммамиз жуда тез сиёсий жараёнларни, қадриятларни қайта баҳолаш, иқтисодиётдаги жиддий таназзулни бартараф этиш, бозорга ўтиш жараёнларини бошимиздан кечираяпмиз. Ана шу мураккаб ўтиш даврида биргаликдаги фаолиятнинг асосий йўналишларида биз учун ҳаракатлар бирлиги ва куч-ғайратларни мувофиқлаштириш айниқса зарур бўлиб қолди. Ўзбекистон ССР ва Туркманистон ССР делегацияларининг бугунги учрашуви худди ана шу вазифаларга хизмат қилади. Ҳозиргина имзоланган ҳужжатлар ҳам худди шуни акс эттиради, — деди Президент.

ТАНГЛИККА ҚАРШИ ДАСТУР ТАҚДИМ ЭТИЛДИ

ТАССнинг ПАРЛАМЕНТДАГИ МУХБИРЛАРИ ХАБАР ҚИЛАДИЛАР

Олий Кенгаш бешинчи сессиясининг навбатдаги иш куни, 22 апрелда палаталарнинг ялпи мажлиси бўлди. Мажлисда СССР Вазирлар Маҳкамаси мамлакатни танглиқдан чиқаришга оид ўз дастурининг узил-кесил нусхасини тақдим этди. Мажлисда СССР Президенти М. С. Горбачев қатнашди.

Вазирлар Маҳкамасининг бошлиғи В. С. Павлов дастурнинг стратегиясини таърифлаб, у ишлаб чиқариш жараёнларини зудлик билан нормаллаштириш, молиявий аҳволни ва пул муомаласини соғломлаштириш, аҳолининг турмушини таъминлаш манфаатларини кўзлаб, ижтимоий кафолатларнинг аниқ ишлайдиган тизимини вужудга келтириш зарурлигига асосланади, деб таъкидлади. Дастурнинг асосий қоидалари ўтган ҳафтада бир неча бор муҳокама қилинди. Муҳокама қатнашчилари унинг иқтисодий ислоҳот аввалги лойиҳаларига нисбатан амалий тусда эканини таъкидладилар. Дарҳақиқат, Вазирлар Маҳкамаси бошлиғининг айтишича, ишбилармонликни жадал ривожлантириш, иқтисодиётни давлат тасарруфидан чиқариш ва монополияни тугатиш йўлида биринчи бор салмоқли қадам қўйилмоқда. Мана шу чора-тадбирларнинг ҳаммаси бозор муносабатлари сари жадал силжиш учун зарур шарт деб таърифланди.

Тангликнинг бузувчилик таъсирини бошқариладиган миқдорларгача камайтириш — мана шу фавқулодда ҳужжатнинг асосий маъносидир. Бош вазирнинг ибораси билан айтганда саноат ишлаб чиқариши ҳажмлари, аҳолини озиқ-овқат маҳсулотлари билан таъминлашни барқарорлаштириш, сўмнинг харид қуввати каби соҳаларда пастга сурилиб боришни тўхтатиш керак. Сўмнинг харид қувватига келганда, шуни айтиш керакки, бу соҳа бамисоли оёқ остидаги қаттиқ замин каби айниқса муҳимдир. Ҳозир пул ва молия тизимларини ислоҳ қилишда ўта қаттиқ йўл ҳам, ўта кўнгилчан йўл ҳам бизга тўғри келмайди, деб таъкидлади В. С. Павлов. Унинг фикрича, баъзан у ва бу йўлларнинг бир-бирига зид бўлса ҳам турли афзалликларидан фойдаланиш, яъни «икки ўпирилиш орасида»ги йўлни танлаб олиш керак бўлади. Сўмни соғломлаштириш йўлидаги шу ҳаракат қулай шароитда кечган тақдирда 1992 йилдаёқ сотувдан олинадиган солиқдан воз кечиш мумкин бўлади, ҳозир эса бир қанча муҳим ижтимоий дастурлар шу солиқ асосига қурилмоқда.

Ўтган ҳафта давомида ҳукуматнинг дастурини синчиклаб ўрганиб чиққан парламент комитетлари ва комиссиялари номидан СССР Олий Кенгаши Иқтисодий ислоҳот комитетининг раиси В. М. Вологжин шу ҳужжат ҳақидаги фикрларини баён этди. У айтган энг муҳим таклифлардан бири қуйидагича: товар ишлаб чиқарувчининг ва бозорга кўмаклашувчи соҳаларнинг фаолиятини, уларнинг ўзаро алоқасини таъминлайдиган бозор қонунлари ва қонун ҳужжатлари макетини шошилинч равишда тузиш зарур.

Шундан кейин танглиқдан қутилиш юзасидан таклиф этилган дастур хусусида мунозара бошланди.

В. И. ЛЕНИН ТУҒИЛГАН КУНИНИНГ 121 ЙИЛЛИГИГА БАҒИШЛАНДИ

«БИЗ ҲАЛИ БАРДАММИЗ»

Кеча халқимиз пролетариат доҳийси Владимир Ильич Ленин туғилган кунининг 121 йиллигини нишонлади. Камтарона, ортиқча дабдабасиз нишонланган ушбу айём куни кимдир В. И. Ленин хотирасини ҳурмат билан ёдга олди, кимдир эса...

Сир эмас, сўнгги пайтларда улуғ доҳийнинг ғоявий меросларига «ҳужум» қилиш, доҳийга бўлган ҳурматни оёқ-ости қилиш ҳоллари учраб турибди. Баъзи жойларда Ленин музейларининг ёпилаётганлиги, ҳайкалларининг бузиб ташланаётганлиги ҳақидаги матбуот хабарларини ўқиб, ташвишланасан киши.

Ўтган ҳафта охирида Ўзбекистон меҳнат ва уруш фахрийлари жумҳурият кенгашида уюштирилган партия фахрийларининг учрашуви В. И. Ленин хотирасига бағишланди. Учрашувни Меҳнат ва уруш фахрийлари жумҳурият кенгашининг раиси Расул Ғуломович Ғуломов очиб берди. Ўз нутқида у Ленин хотирасини ёдлаб, бир вақтлар ўзларини Ленин ғояларининг давомчилари деб билган, ҳозир эса худди ана шу ғояларга қарши чиқаётган «демократлар» тўғрисида куюниб гапирди.

Шундан сўнг сўзга чиққан тошкентлик Йўлдош Мамажонов, Анфиса Бабина, Иван Арнаутов, қашқадарёлик Нарзи Акромова, фарғоналик Алексей Купцов, сурхондарёлик Анатолий Исмоиловлар ҳам ўз фикрларини билдириб, Р. Ғуломовни қўллаб-қувватладилар.

Учрашув қатнашчилари Ленин ва унинг ғояларини ҳимоя қилиш тўғрисидаги жумҳурият партия, меҳнат ва уруш фахрийлари Мурожаатномасини қабул қилдилар. Мурожаатномани Меҳнат ва уруш фахрийлари жумҳурият кенгашининг масъул котиби Б. Ғаипов ўқиб эшиттирди.

Йиғилишда Ўзбекистон Компартияси Марказий Қўмитасининг иккинчи котиби А. С. Ефимов қатнашди. У Ўзбекистон Компартияси Марказий Қўмитасининг бюроси ва Ўзбекистон Президенти И. Каримов номидан меҳнат, уруш ва партия фахрийларини кириб келаётган 1 май ва 9 май байрамлари билан қутлади. «Ленин ғоялари ўзини ўзи ҳимоя қила олади, биз эса айни вақтда Ленин номини ҳимоя қилишимиз зарур», — деб таъкидлади ўз нутқида Анатолий Степанович.

Учрашув сўнгида партия сафида 50 ва ундан ортиқ йил хизмат қилган, фаол меҳнатлари билан партия ишига ўз ҳиссасини қўшган фахрийлар Ўзбекистон уруш ва меҳнат фахрийлари жумҳурият кенгашининг Фахрий Ёрлиқлари ва «Партия фахрийси» кўкрак нишонлари билан тақдирландилар.

Қўлларида Фахрий Ёрлиқ ва гуллар тутган, кўкракларида ял-ял ёниб турган орден ва медаллари олдига яна бир нишон қўшиб олган онахонлар, отахонлар учрашув тугагач ҳам анча вақт тарқалишмади. Тўп-тўп туриб олиб, нималарнидир баҳслаша кетишди. Фурсатдан фойдаланиб ёнимдаги кишини суҳбатга тортдим. Суҳбатдошим тошкентлик Саидмаҳмуд ака Саидхўжаев экан. Саидмаҳмуд ака 82 ёшда, 1928 йилдан бери партия сафида, ҳозирги вақтда Собир Раҳимов район фахрийлар кенгашининг аъзоси.

— Партия обрўсининг тушиб бораётганлиги мени қаттиқ ташвишлантиряпти, — дейди Саидмаҳмуд ака. — Партия мавқеининг пасайишига баъзи бир «адашган шахслар»нинг сафимизга кириб қолаётгани сабаб бўлмоқда. Ўз манфаати учун, мансаб орттириш учун партияга кираётганлар кўпайиб кетган. Бир кун келиб партия билетини стол устига қўйиб, партиядан ўчирилиш истагини билдирувчи кишилар худди ана шундайлардан чиқади.

84 ёшли Олтин Тогузбоева эса Тошкент вилоятининг Оҳангарон ноҳиясидан, 1930 йилдан буён партия аъзоси.

— Бир пайтлар биз партия учун, Ленин учун деб меҳнат қилардик. Ҳозирги ёшларимизнинг интилишлари учун бирор маслаклари ҳам йўқ. Биз ёшларни партия, Ленин ғоялари руҳида тарбиялашимиз керак. Ленинга қарши чиқилаётгани мени анча ранжитди. Ленин хотирасини ўчириш — бизни ўтмишимиздан маҳрум қилиш билан баробардир. Лекин биз доҳий номини, ғояларини ҳимоя қила оламиз. Биз ҳали бардаммиз.

Онахоннинг сўзлари кишини руҳлантиради. Бир вақтлар тинмай меҳнат қилган, ҳозир эса қарилик гаштини суриб яшашлари лозим бўлган бу онахонларимиз, отахонларимиз ўз эътиқодлари учун яна курашишга тайёрлар. Биз эса ҳозирги ёшларга уларнинг умрини тилаш билан бирга ана шундай эътиқодли бўлиб яшашларини истаб қолардик.

Шаҳноза АБДУШОҲИДОВА.

Рўзномамиз суратчи Абдувоҳид ТЎРАЕВ ушбу лавҳаларни фахрийлар йиғилишидан олиб келган.

ПАРКЕНТ ЯНГИЛИКЛАРИ

БАЙНАЛМИЛАЛЧИ ЖАНГЧИЛАР НОМИДА СТИПЕНДИЯ

АФҒОНИСТОН ҳудудида бўлган қирғин-барот уруши тинчликсевар халқлар хотирасидан кўтарилмайди. Аёвсиз жангларда Паркент районидан Элдор Халилов, Олимжон Юнусов, Шоабдал Шоюнусов, Раҳмонқул Хатамов, Ҳикмат Исматов, Нўъмон Дадаев сингари мард ўғлонлар қатнашиб, қаҳрамонларча ҳалок бўлдилар.

Район комсомол комитети урушда шаҳид бўлган бу ҳамюртларимиз оилаларига моддий ва маънавий томондан кўмак уюштириб келмоқда.

Яқинда комсомол комитети яна бир хайрли ишга қўл урди. Яъни марҳум байналмилалчи жангчилар номида стипендиялар жорий этилди. Райондаги мактабларнинг ўқиш ва жамоат ишларида энг фаол қатнашаётган ўқувчиларидан 6 нафари танлаб олиниб, уларга ҳар ойда қаҳрамонлар номидаги стипендия берилмоқда. (Стипендия бир кишига 20 сўм). Стипендия ўқувчиларга бутун ўқув йили давомида бериб борилади.

БОБОКАЛОНИМИЗ ТЎЙИ

ҒАЗАЛ мулкининг султони ҳазрат — Алишер Навоий таваллудининг 550 йиллиги барча жойда кенг нишонланяпти. Паркент маданият уйида катта дастурда тайёрланган адабий-мусиқий кечага Ўзбекистон Ленин комсомоли мукофоти совриндорлари — шоир Муҳаммад Юсуф, ёзувчи Ҳайриддин Султонов, «Ўзбекистон адабиёти ва санъати» рўзномаси ходими, СССР Ёзувчилар уюшмаси аъзоси, шоира Шарифа Салимова, адабиётшунос олимлар — В. И. Ленин номли Тошкент Давлат дорилфунуни ўқитувчилари Афтондил Эркинов, Шуҳрат Ризаевлар меҳмон бўлиб келишди. Навоий маъракасига бағишлаган бу кеча чинакам шеърият ва мусиқа оқшомига айланди. Тошкент вилояти Ленин комсомоли мукофоти совриндори «Паркент гуллари» ашула ва рақс ансамбли қатнашчилари Пардавой Ҳайдаров, Мирҳошим Мирхаитов, Маҳпуза Миралиева, Зулфия Заҳпаровалар чиқиши йиғилганларга беҳад манзур бўлди.

Кечада район атамалар комиссияси қарорига мувофиқ Паркент шаҳридаги кутубхона ва марказий кўчага Алишер Навоий номи берилди.

Т. ДЎСМАТОВ,
СССР Журналистлар уюшмаси аъзоси.

Муҳаррир ўринбосари
Р. УМАРОВ.

ТИЛИМИЗГА ГАРД ЮҚТИРМАЙЛИК

ҲЕЧ КИМГА сир эмаски, яқин-яқин йилларгача она тилимизни деярли унутаёзган эдик. Минг шукурки, бошқа соҳалардаги қадриятларимиз тикланаётгани сингари қайта қуриш, демократия ва ошкоралик даврининг шарофати туфайли мана, она тилимизга давлат мақоми берилганига ҳам иккинчи йилга қадам қўйилди.

Хўш, ана шу ўтган давр ичида муқаддас она тилимиз ҳақидаги жумҳурият ҳукумати қарорини амалга ошириш қай даражада олиб борилди, нималар қилинди-ю нималар қилинмади? Бундай шароитда иш қай тартибда олиб борилса мақсадга мувофиқ бўлади?

Инсоф билан айтганда, 1989 йил октябрь ойининг охирларида ўзбек тилига давлат мақоми берилиши хусусидаги Қонун матбуотда эълон қилингандан сўнг бу ҳужжатни амалга оширишга шиддат билан киришилди. Жумладан, Тошкент шаҳар ижроия қўмитаси ҳузурида Атамалар комиссияси тузилди ва у фаол иш олиб борди. Шаҳар ва қишлоқ, ноҳиялардаги кўчалар, янги мавзеларни номлаш борасида анчагина кўзга кўринарли ишлар қилинди ва ҳануз қилинмоқда. Матбуот саҳифаларида тил муаммоларига бағишланган мақолалар босилиб турибди. Айрим ташкилот, корхона ва муассасаларда ҳам бу борада баъзи тадбирлар амалга оширилдики, улардан кўз юмиш инсофдан бўлмайди, албатта. Лекин юқоридагиларни инкор этмаган ҳолда, масалага жиддийроқ ёндашиб, кенг миқёсда фикр юритадиган бўлсак, бу зарур иш анча сусткашлик билан амалга оширилаётгани аён бўлади.

Гапнинг сирасини айтганда, ўзбек тилига давлат мақомини бериш ҳақидаги Қонунни амалга оширишда жумҳурият матбуоти, ойнаи жаҳон ва ҳаво мавжлари муҳим ўрин тутади, албатта. Шундай экан ҳали-ҳануз жумҳуриятимиз рўзномаларида гоҳ «комитет», гоҳ «қўмита», шунингдек, гоҳ «район», гоҳ «ноҳия», гоҳ «туман» тарзида талайгина сўзлар аралаш-қуралаш, пала-партиш ишлатилаётганига нима дейсиз?

Ушбу сатрлар муаллифи яқинда, дам олиш кунларининг бирида «зангори экран» «Ахборот» кўрсатувини кўриб ўтирар экан, ойнаи жаҳоннинг Қашқадарё вилояти бўйича мухбири Хўжамурод Пиров Китоб ноҳиясидаги бир обида ҳақида гапириб туриб бемалол: «Бу обида реставрация қилинди», деди. Ахир «реставрация» сўзи ўрнига «таъмирлаш» деса олам гулистон эди-ку! Бундай мисолларни барча рўзномалардан ҳам истаганча келтириш мумкин.

Баъзан хоҳлайсизми-йўқми, автобус ёки трамвай, троллейбусда йўловчилар суҳбатини эшитишга тўғри келиб қолади. Яқинда «Тошкент — Ленин йўли» йўналишида қатновчи автобусда хизматга кетар эканман, тахминан 22—26 ёшлардаги икки қизнинг «антиқа» суҳбатининг гувоҳи бўлдим.

● Шахсий фикр

— Дугонажон, мен сенга айтсам, просто ужась, биласанми?

— Қўявер Диличка, сен внимание обращатся қилмагин...

Суҳбат ана шу тарзда «ширу шакар» йўсинда давом этар экан, атрофдаги йўловчиларнинг ғашлари келганиданми, «суҳбатдошлар»га норози бўлиб қараб қўйишар, улар эса нописандлик билан бири олиб, бири қўяр, «замонавийлик»лари билан бошқа йўловчиларнинг асабини қўзғатаётганликларини хаёлларига ҳам келтирмас эдилар.

Кўпинча ўзи шунақа бўлади. Ўз «маданиятимиз»ни кўрсатамиз деб беихтиёр «қовун тушириб» қўйганимизни билмай қоламиз. Ваҳоланки, ўз тилини ҳурмат қилиш, унинг имкониятларидан оқилона фойдаланиш, талаффузда бошқа тиллар сўзларини қўшмай соф ва эркин гаплашиш ҳам том маънодаги маданиятлилик белгиси ҳисобланади. Акс ҳолда юқоридагидек, ўз миллий тилини оёқости қилишдан ташқари бошқаларнинг нафратига учраш ҳам ҳеч гап эмас. «Тилинг билан дилинган бир тут» дейишлари ҳам шундан бўлса керак.

Юқоридаги мисолларни келтиришдан мақсад — қайта қуришни ҳамма ўзидан бошлаши лозим дейилганидек, ўзбек тилига давлат мақоми бериш ҳақидаги Қонунни амалга ошириш борасида ҳам ҳар ким масъулиятни бирдек ҳис қилиб, жонкуярлик билан бу ишда фаол иштирок этиши, бу ҳаракатни жонажон бурчим деб ҳисоблаши шарт деган фикр-ғояни илгари суришдир.

Яна шуни алоҳида уқтириш зарурки, бу Қонунни ҳаётга жорий этиш кўп жиҳатдан мактабгача тарбия масканлари тарбиячилари, мактаб ўқитувчилари, барча оммавий-ахборот воситалари муҳарририятлари жамоаларига ҳам боғлиқ. Бинобарин бу борада ҳар биримиз бир ёқадан бош чиқариб, аҳил-иноқликда, ташаббускорлик билан фаолият кўрсатсак, Қонунни амалга ошириш тартибли олиб борилар ва тезлашган бўларди.

Тўғри, ҳар қандай янгилик бирваракайига ўзига жой топиб, идрок этилиб, амалиётга жорий этилавермайди. Бунинг учун сабр-тоқат, муайян фурсат керак бўлади. Аммо бу дегани ишда бўшашувчанликка йўл қўйиш, сусткашлик, лоқайдлик қилиш дегани эмас. Ўз киндик қони тўкилган юртини севган ҳар бир ватанпарвар бу ишни амалга оширишга қайсидир даражада бўлса-да, ўз улушини қўшса, тилимиз, тақдиримиз ҳақида қайғургандагина кўзланган мақсадга эришилади. Ана шундагина нутқ маданияти ва маҳорати муаммоларига етарли эътибор берилмаётганлиги, шунингдек, тил амалиётида ўзгаришлар жуда секинлик билан давом этаётганлиги каби иллатлар барҳам топади деб ўйлайман. Ота-боболаримиздан бизга мерос бўлиб қолган она тилимиз асрлар мобайнида сайқалланиб, такомиллашиб келган. Биз буни доимо ёдда тутишимиз шарт.

«Сўзни мих қилиб қоқиб, қалпоғини узиб ташла, биров суғуриб ололмасин», деган эди ўз пайтида хассос адибимиз Абдулла Қаҳҳор. Сўз қўллаш моҳияти, ундан кутилган мақсад ҳам аслида шунда. Гапнинг индаллосини айтганда, ҳар биримиз ўз тилимиз билан ҳақли равишда ғururлана оладиган бўлишимиз лозим. Ўзбекистон Ленин комсомоли мукофоти совриндори, шоир Хуршид Даврон ёзганидек, «ҳар бир одам: она тилим — улуғ тилим!» деб ҳайқириш ҳуқуқига эга бўлсин.

Музаффар ТУРОБОВ.

● ФУТБОЛ

МИРЖАЛОЛ ШАРҲЛАЙДИ

«ТУППА-ТУЗУК ЎЙНАБ ТУРУВДИК...»

9 апрель куни «Пахтакор» мавсумдаги биринчи ғалабага эришганидан сўнг эртасига Миржалол Қосимов меҳмонлар билан бирга Москвага учиб кетди. СССР Олимпия терма командаси таркибида расмий учрашувга тайёргарлик кўрган футболчимизнинг кейинги ўн кунлик сафари қуйидагича бўлди: Москва — Днепропетровск — Москва — Будапешт — Деньдьше — Будапешт — Москва — Харьков. Айнан Харьковдан, «Пахтакор» маҳаллий «Металлист» билан учрашувни ниҳоясига етказгандан сўнг Тошкентга қўнғироқ бўлди.

— Миржалол, яна ютқазиб қўйдинглар-ку...

— Нимасини айтасиз, роса алам қилди. Ютқазиш ҳам ҳар хил бўлади. Баъзида майдон эгалари бутун ўйин давомида ҳужум уюштириб ғалабага эришадилар. Бундай пайтларда уларга тан бериш керак. Лекин «Металлист» биздан кучли эмасди.

Ҳаммаси, ўзи «Пахтакор»нинг кечикиб келишидан бошланди. Ҳатто ўринбосарларимиз — дублёр таркиблари ўйини ҳам кечикиб ўтказилди. Йўл азобида юрган ёш футболчилар мусобақа карвонбошисига қаршилик кўрсата олмадилар. «Металлист» дублёрлари 3:1 ҳисобида устун келдилар.

— Худди шу ҳисоб асосий таркибда ҳам такрорланди...

— Бундай бўлмаслиги ҳам мумкин эди. Биринчи бўлим тенг кураш остида ўтди. Ҳатто Оганесян ва Ҳасановлар тўп киритиш имконлари бор эди. Танаффус пайтида Фёдор Сергеевич ҳужумни кучайтиришимизни илтимос қилди. Биринчи бўлимни четдан кузатган мураббий иккинчи бўлимда тезликни оширсак, Харьковдан бир эмас, икки очколик бўлиб қайтишимизга бизни ишонтирди. Чунки кетма-кет уч маротаба сафарда ўйнашимиз вазифани мураккаблаштирарди.

Иккинчи бўлимни биз шиддатли бошладик. Тўп мезбонлар жарима майдонидан чиқмай қолди. Бир марта улар тўпни ўз дарвозаларидан узоқлаштиришга муваффақ бўлишди, бироқ айнан шу дам биз муваффақиятга эришдик. Андрей (Пятницкий демоқчи — ред.) 35 метрлар чамасидан кучли зарба билан мезбонлар дарвозасини ишғол қилди. Ўйинни бундай кетишини кутмаган «Металлист» мураббийлари янги куч ташладилар ва майдон четидан туриб учрашувни бошқара бошладилар. Ана шу янгилардан бири — Медвидь орадан 10 дақиқа ўтгач ҳисобни тенглаштиришга муваффақ бўлди. Яна 2 дақиқа ўтгач эса учрашув ҳакамн биз томонга 11 метрлик жарима тўпи белгилади. Туппа-тузук ўйнаб туриб, воқеанинг кескин ўзгариши руҳимизни тушириб юборди. Чунки 11 метрлик жарима 100 фоиз имконият-да. Шунинг учун ҳам дарвозабонимиз Юрий Перескоков жарима тўпини қийинчилик билан қайтаришга муваффақ бўлганда ҳам ҳимоячиларимиз жойларидан силжий олишмади. Прозетко эса яна ўзига қайтиб келган тўпни дарвозага аниқ йўллади. Орадан 10 дақиқа ўтар-ўтмас Синицкий жарима тўпи билан ҳисобни 3:1 га етказгандан сўнг ўйин тақдири ҳал бўлди.

— Тошкентга қачон қайтасизлар?

— Сафардан битта бўлса ҳам очко олмагунимизча уйга қайтмаймиз.

Телефонда бўлганлиги учун ҳам бу ҳазилми ёки жиддийлигини аниқлаш қийин эди. Қайта сўрашга эса имкон бўлмади. Ҳар сафаргидек суҳбатимиз тамом бўлмасдан алоқа узилиб қолди...

7 турнинг асосий учрашуви Донецкда маҳаллий «Шахтёр» ва Марказий армия спорт клуби футболчилари ўртасида бўлди. Учрашув тамом бўлишига саноқли дақиқалар қолганида майдон эгалари томон 11 метрлик жарима тўпининг белгиланиши армиячиларни биринчи мағлубиятдан сақлаб қолди. Саноқли дақиқалар қолганда Азамат Абдураимовнинг боши билан киритган тўпи «Помир»ни ҳам мағлубиятдан сақлаб қолди. Улар Минскдаги ўйинни 2:2 ҳисобида якунлаб мавсумдаги дуранглар сонини 6 тага етказишди. Қолган учрашувлар натижаси эса қуйидагича: «Спартак» (Москва) — «Арарат» — 3:2, «Торпедо» — «Металлург» — 0:0, «Черноморец» — «Спартак» (Владикавказ) — 1:3, «Локомотив» — «Динамо» (Москва) — 1:0.

ҲАР ТЎҒРИДА

ҒАРОЙИБ... ЭЛЕКТР СТАНЦИЯЛАР

● ҲАММА иссиқлик электр станцияларини атроф-муҳитни ифлослантирувчи манба, деб ҳисоблашга ўрганган. Англия энергетиклари ишлаб чиққан ажойиб лойиҳалар бундай фикрга шубҳа туғдиради. Янги технологияларнинг бирида ёқилғи сифатида чўчқа гўнгини ишлатиш назарда тутилган.

Бундай ғоя Пиддлхинтондаги чўчқачилик комплекси эгаларининг маҳаллий аҳоли билан кўп йиллик жанжаллашишлари оқибатида туғилди. Янги технология гўнгдан чиқит қолдирмай фойдаланиш имконини беради.

Суюлтирилган гўнг қувурлар орқали нурхонага узатилади, бу ердаги махсус реакторда алоҳида бактериялар билан ишловдан ўтказилади. Натижада ҳосил бўлган ёнувчи газ нур ҳосил қилиш учун ишлатилади. Бактериялар билан ишлов берилган гўнг ўз ҳидини деярли тўла йўқотади ва ўғит сифатида ишлатилаверади.

Станция бир кунда 70 тонна гўнгни қайта ишлашга мўлжалланган. Қуриладиган электр станциясининг қуввати кўп эмас — 40 киловатт. Бу унчалик катта бўлмаган қўрғон эҳтиёжига етарлидир. Лойиҳачиларнинг фикрича бу усулнинг келажаги катта. Агар у бутун Англияда жорий қилинса, бу ерда 7,5 миллионта чўчқа бор, 250 мегаватт электр қуввати олиш мумкин.

БЕМОРЛАР РУҲИЯТИГА МОС

Ҳар бир шифохона озода ҳамда саранжом-саришта тутилиши муолажаларнинг янада яхши йўлга қўйилишида муҳим ўрин тутади. Бундай ижобий ҳолни жумҳурият онкология шифохонасига қарашли болалар бўлими мисолида ҳам кўриш мумкин.

Ҳақиқатан ҳам унинг хоналари дид билан безатилиб, беморларда яхши кайфият уйғотмоқда. Чет мамлакатлар билан дўстлик ва маданий алоқалар Ўзбекистон Жамияти бундай ибратли ишга яқиндан ёрдам бериб, бўлимга қарашли хоналарни нафис жиҳозлашга ўз ҳиссасини қўшди. Бунинг учун маълум миқдорда маблағ ажратилди.

Шу билан бирга зал ва хоналарга болалар руҳий оламига мос расмлар қўйилди. Болалар фильмларини намойиш этишга ҳам киришилди. Шу мақсадда алоҳида диапроектор сотиб олинди.

А. АКБАРОВ.

ЭЪЛОНЛАР БУРЧАГИ

КОРХОНАЛАР, ТАШКИЛОТЛАР ВА ШИРКАТЛАРНИНГ РАҲБАРЛАРИ ДИҚҚАТИГА!
«РЕСУРС» ХЎЖАЛИК ҲИСОБИДАГИ БОШҚАРМАСИ СОВЕТ СЎМЛАРИГА ҚУЙИДАГИЛАРНИ СОТАДИ:

Капиталистик мамлакатларда ишлаб чиқарилган ташкилий техника воситалари, жумладан:
— Японияда ишлаб чиқарилган «КАНОН» фирмасининг ФС-2, ФС-5 нусха кўпайтириш техникаси;
— Японияда ишлаб чиқарилган «МУРАТА-5» факсимиль алоқа аппаратлари (телефакслари);
— Японияда ишлаб чиқарилган «ПАНАСОНИК» КХ-Т2429 «АВТОЛОГИК» дастурий кўп амаллар воситасида бошқариладиган сўнгги авлод телефонлари;
АҚШнинг «БРАБО» фирмасида ишлаб чиқарилган радиотелефонлар.
Айни пайтда бошқарма Польшада ишлаб чиқарилган «КОНВЕЛИИ», «РЕТРО-ЗЕНИТ» ёзги савдо мебелларини ҳам сотади.
Қуйидаги манзилга мурожаат қилинсин: Тошкент шаҳри, Акмал Икромов райони, 22-мавзе, 13-уй.
Телефонлар: 74-80-29, 74-63-90, 74-71-12.

ВАЗИРЛИКЛАР, БИРЛАШМАЛАР, ТАШКИЛОТЛАР, МУАССАСА ВА ҚЎШМА КОРХОНАЛАР РАҲБАРЛАРИ ҲАМДА ФУҚАРОЛАР ДИҚҚАТИГА!
УРУШ ВА МЕҲНАТ ФАХРИЙЛАРИ ЎЗБЕКИСТОН ЖУМҲУРИЯТИ КЕНГАШИ ҚОШИДАГИ «ТАРЖИМОН» ФАХРИЙЛАР ШИРКАТИ
вазирликлар, бирлашмалар, ташкилотлар, муассаса ва қўшма корхоналар ҳамда фуқаролардан рус тилидан ўзбек тилига, ўзбек тилидан рус тилига ва чет тилларга (инглиз, француз, немис тиллари ва бошқа тилларга) таржима учун шунингдек машинкада ёзиб бериш бўйича

БУЮРТМАЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

МАНЗИЛГОҲИМИЗ: Тошкент шаҳри, Фрунзе ноҳияси, Бобур кўчаси, 79«а»-уй, ТЕЛЕФОН: 55-09-82 (14-троллейбус, 7«э», 11«э», 40«э», 77«э», 94«э», 45, 50, 98-автобусларнинг «Салор ариғи» бекати).

«Юбилей» Марказий спорт саройида
24—28 АПРЕЛЬ КУНЛАРИ
«ИБН-СИНО» ИЛМИЙ-ИШЛАБ ЧИҚАРИШ МАРКАЗИНИНГ ЕТАКЧИ ЭКСТРАСЕНСИ ВА РУҲИЙ МУОЛАЖАКОРИ
Дилдор Яҳёева
СОҒЛОМЛАШТИРИШ СЕАНСЛАРИНИ ЎТКАЗАДИ

Қатор сурункали (хроник) касалликлар, юмшоқ тўқима аъзолари, юрак, қон-томир, жигар, ўпка, талоқ, тери ва бошқа касалликларнинг самарали тузалиши тажрибада кузатилган. Айниқса, буйрак ва ўт пуфагидаги тошлардан тиғсиз фориғ бўлганлар жуда кўпчиликни ташкил этади.

Шахсий яширин имкониятингизни сафарбар этишни, ўз иш қобилиятингизни оширишни, руҳан бардамликни истасангиз, шунингдек ўзингиз кутмаган бошқа сирли хислатларга эга бўлишни хоҳласангиз.

СОҒЛОМЛАШТИРИШ СЕАНСЛАРИГА МАРҲАМАТ ҚИЛИНГ!
Сеанслар соат 12.00 ва 15.00 да бошланади.
Чипталар «ЮБИЛЕЙ» Марказий спорт саройи кассаларида ва жамоатчи тарқатувчилар томонидан сотилмоқда.

«Ўзбекконцерт»
В. И. ЛЕНИН НОМИДАГИ СССР ХАЛҚЛАРИ ДЎСТЛИГИ САРОЙИДА
29, 30 АПРЕЛЬ СОАТ 19.30 ДА
Ўзбекистон Ленин комсомоли мукофотининг совриндори
ҒИЁС БОЙТОЕВ
ижросида
КАТТА КОНЦЕРТ
Программани — ЎТКИР СИДДИҚОВ олиб боради.
Чипталар СССР Халқлари дўстлиги саройи кассаларида сотилади.
МАЪЛУМОТЛАР УЧУН ТЕЛЕФОНЛАР: 45-92-13, 41-74-30.

ТОШКЕНТ ВИЛОЯТИ ОРЖОНИКИДЗЕ РАЙОНИДАГИ РИЗАМАТ ОТА МУСАМУҲАМЕДОВ СОВХОЗ-ЗАВОДИ
атир гул ва чинни гул кўчатларини пул ўтказиш йўли билан ва нақд пулга
СОТАДИ
Хоҳловчилар совхоз бош ҳисобчисига мурожаат қилишсин.

ТАШКИЛОТЛАР ВА КОРХОНАЛАР РАҲБАРЛАРИ ДИҚҚАТИГА!
«Шаҳар йўл қурилиши ва таъмирлаш тресті»нинг ишлаб чиқариш-технологик комплектлаш бошқармаси
ШАҒАЛ СОТАДИ
Савдо шартлари келишувга кўра белгиланади.
Телефонлар: 90-32-47, 90-32-49.

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ («ТАШКЕНТСКАЯ ПРАВДА»)
БИЗНИНГ МАНЗИЛГОҲ: 700000 ТОШКЕНТ, ГСП ЛЕНИНГРАД КЎЧАСИ, 32.
Муҳаррир ўринбосарлари — 335885, 325747, 325748, 337916; масъул котиб — 334808, 325353, масъул котиб ўринбосарлари — 325750, бўлимлар: мафкура, ёшлар ҳаёти ва ахборот — 325778, 325645, 337010, Қишлоқ хўжалиги — 325647; саноат, қурилиш ва транспорт — 325749; маҳаллий Кенгашлар ҳаёти — 325733, ижтимоий масалалар — 325556; маданият — 325767, адабиёт ва санъат — 325553; хатлар ва оммавий ишлар — 334048, 325354, жамоатчи кенгаш қабулхонаси — 33-40-48, 325354, эълонлар бўлими —325727.

Буюртма — 5218. Ўзбекистон Компартияси Марказий Қўмитаси нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси. Тошкент шаҳри. Индекс: 64672. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12

• *Партия турмуши*

КОММУНИСТ ОБРЎСИ

ЯҚИНДА мен дорилфунунда ёш партия аъзолари мажлисида бўлдим. Рости, мажлис мен кутгандай бўлмади. Бу ерда асосан 1990 йилда партия сафига ўтган ёшлар тўпланишган эди.

Мен кириб борганимда салкам 60 йиллик партия стажига эга бўлган профессор январь ойида бўлиб ўтган қўшма пленум ҳақида гапираётган экан. У ўз нутқи орасида «Правда»ни ўқиб бормаган коммунистни коммунист қаторига қўшиб бўлмаслигини, КПСС XXVIII съезди қарорларини амалга оширишда фирқа аъзоларининг етакчи ўринда боришлари лозимлигини таъкидлаб, қандайдир «партия душманлари ва антикоммунистлар» ҳақида ҳам тўхталиб ўтди. Тингловчилар аввалига профессорнинг нутқини тинч ўтириб эшитишди, бироқ бу ҳолат узоққа бормади: шивир-шивир бошланди, ҳатто, 2 киши мажлисдан оёқ учида чиқиб кетишди.

Хўш, мен мажлисдан нимани кутган эдим. Бир сўз билан айтганда «эски қолип»ни эмас, янгиликни кутгандим.

Тўғри, мажлис сўнгида (савол-жавоб бошлангач), салгина жонланиш бўлгандай кўринди, бироқ саволлар ҳам дорилфунун миқёсидаги, келажакда ёш коммунистларга фойдаси тегадиган аниқ, конкрет саволлар эмас.

Юқорида айтиб ўтганимдек, мажлисда асосан ёш коммунистлар тўпланишган эди. Уларнинг орасида оз бўлса-да, толиблар бор (улар ҳали коммунист сифатида ўз йўналишини, позициясини топиб ололганича йўқ), ўқитувчиларнинг ҳам кўпчилиги ёш. Назаримда, айнан шу нарсадан келиб чиқиб, коммунист ҳозирги кунда қандай бўлиши ва қандай позицияда туриши ҳамда дорилфунун миқёсида қандай ташаббусларни кўтариб чиқиши мумкин, деган масалаларда ўзаро савол-жавоб ўтказилса мақсадга мувофиқ бўларди.

Дорилфунун партия комитети котиби кейинги бир йилда партия сафига ўтганлар нисбатан кўп бўлди, деб айтди фахрланиб, мен билан суҳбатда. Лекин уларнинг аниқ сонини айтмади. Шундай бўлса-да, ёш коммунистлардан айримларининг исми-шарифларини ёзиб олиб, сўнг уларнинг баъзилари билан суҳбатлашдим. Ёши 40 лардан ўтган доцентлар, катта ўқитувчилар менинг нега айнан ҳозирги қийин бир пайтда партия сафига ўтдингиз, деб берган саволимга деярли ўхшаш жавоблар беришди. Коммунист бўлиш нияти уларда анча аввал, биз ҳозир турғунлик деб атаётган йилларда пайдо бўлган, бироқ тўғрисўз, соф кўнгил (уларнинг бу фазилатларини ўзлари билан қилган суҳбатларимда, уларнинг атрофидагилар билан қилган суҳбатларимда ҳис қилдим) инсонларни партия сафига қабул қилишмаган, партия билети асосан лаганбардор, пулдор, таниш-билишчилиги бўлган кишиларга теккан. Коммунистнинг ҳақиқий бурчи нима эканлигини чуқур ҳис этган бу қалбан коммунист инсонларга эса энди йўл очилди. Шунинг учун улар партиянинг эртанги ҳаёти нима бўларкин, деган ҳар хил шубҳаларга бориб ўтирмай партия сафига ўтишди.

Бундай ишлар мени қувонтирди. «Ҳа, деб ўйладим ўзимча, демак ҳозир партия сафига ўтаётганлар ҳақиқий жонкуярлар экан-да». Бироқ хулоса чиқаришга бироз шошган эканман. Талабалар, айрим ёш ўқитувчилар билан қилган суҳбатларимда бу нарсанинг тагида баъзан шахсий манфаат ётганини кўрдим. Айрим талабаларда партия сафига ўтишдан кўзлаган аниқ мақсадлари ҳам йўқ.

Коммунистнинг, умуман партия органларининг мавқеи, ҳуқуқий имкониятлари қандай бўлиши керак? Маълумки, авваллари (баъзи ерларда ҳозир ҳам) партия комитети котиблари ҳамма ерга, ҳамма ишга аралашар эдилар. Хоҳ деҳқончилик соҳаси бўлсин, хоҳ қурилиш соҳаси бўлсин, хоҳ иқтисодий ва ҳоказо, уларнинг чизган чизиғидан четга чиқилмасди. Ҳозирга келиб партия органларига шу ҳуқуқни қайтариш керак деган гаплар ҳам юрибди. Рўзномалардан бирида босилган мақолада масалан ана шундай фикрлар бор. Наҳотки, КПССнинг обрўсини шундай йўл билан кўтариш керак бўлса. Бизнингча, сунъий равишда КПССни камчиликлардан ҳоли, оппоқ қилиб кўрсатиб келдик, ҳайбаракаллачилик авж олганди. Бу партиянинг ўзига катта зарар етказгани ҳаммага маълум.

Ёш коммунистлар билан суҳбатлашганимда уларнинг кўпчилиги коммунист бўлмасимдан аввал сўзим ўтмас эди, энди ўтаяпти, деб айтишди. Бундан коммунист ҳуқуқий жиҳатдан бошқалардан бир поғона юқори туради деган эски ақида келиб чиқаяпти. Аслида шу тўғрими?

Ҳар қандай партия ўз мавқеи, обрўси, олдига қўйган мақсадлари ҳимояси учун кураша билиши керак. Жумладан, КПСС ҳам. Шундай экан, компартия сафларини ғайратли, шижоатли, юрагида ўти бор, курашчан коммунистлар билан тўлдирмоқ лозим. Нафақат умуман партиянинг, балки бошланғич ташкилотнинг ҳам нуфузини кўтариш ҳар бир коммунист учун бирламчи вазифа эканлигини унутмаслик даркор. Бунинг учун эса партиянинг ҳар бир аъзоси аввало ўз фаолиятига танқидий назар билан қараши керак.

Хулоса қилиб айтганда, коммунистларнинг обрўйини кўтариш уларнинг ўз қўлида. Бунинг учун эса мажлисбозликдан амалий ишга ўтиш керак. Жасорат кўрсатиш учун «жанг майдонини» қидириш шарт эмас. Ҳозир ҳамма жойда ҳам кишиларни ташвишга солаётган муаммолар қалашиб ётибди. Фақат бу камчилик ва муаммоларни кўра билиш ҳамда шароитга қараб иш олиб бориш керак.

А. СИРОЖИДДИНОВ.

ДЕПУТАТЛИК ФАХРИЙ УНВОН ЭМАС, АМАЛИЙ ИШ МАСЪУЛИЯТИДИР

Маҳаллий Шўролар фаолиятидан

ҚИШЛОҚ Шўроси депутати ҳайдовчи Ҳамидулла Қудановга «Октябрь» маҳалласини ичимлик сув билан таъминлашни яхшилаш наказ берилган эди. Буям анча-мунча ташвиш, қувурларнинг эскирган жойларини, сув тортувчи насосларни алмаштириш керак. Ҳамидулла ишга астойдил киришди. Тегишли жойларга учраб, зарур нарсаларни ундирди. Куйбишев номли совхознинг ишчилари кўмагида қуввати ортиқ насослар ўрнатилди. Шундай қилиб, қишлоқ аҳли ичимлик суви билан тўлиқ таъминланди.

Ўз депутатлик бурчларига масъулият билан ёндашаётган бундай фаоллар Оҳангарон районидаги Ленинчи қишлоқ Шўросида анча-мунча бор. Совхоз прораби Сайфутдин Қамбаров аҳолига уй-жой қуриш учун ер участкаси ва томорқа ажратилишида фаоллик кўрсатмоқда. Ўтган қисқа давр ичида хўжаликдаги Ўзар, Ленинчи, Мунчоқтепа, Янгибино, Нўғойқўрғон маҳаллалари аҳолиси учун 35 гектар ер берилди, 132 хонадон бу имкониятдан фойдаланди. Лекин ҳали муаммолар ҳам кўп. Чунончи Мунчоқтепа, Нўғойқўрғон, Янгибинода аҳоли учун ажратилган ерларни лойиҳалаш жуда чўзилиб кетмоқда. Бунга биз одатланиб қолган расмиятчиликлар ҳалақит бераяпти.

— Депутатлардан Йўлдош Бобоқулов, Петр Ермишин, Неъмат Усмонов, Зумрад Музаффароваларнинг саъйи-ҳаракатлари билан қишлоқларни ободонлаштириш, ижтимоий-иқтисодий муаммоларни ҳал қилиш бўйича талай ишлар қилинди. Механизаторлар кўчасини асфальтлаш лойиҳа-смета ҳужжатлари тайёрланди, Темирйўлчилар кўчасига шағал ётқизилди, Ўзар маҳалла қўмитаси биносини қуриш бошлаб юборилди. Депутат Эшбой Толипов ҳам 6-мактаб учун қўшимча тўртта синфхона қурилишини таъминлаб, наказини бажариб қўйди. Сафарали Абдурасулов, Светлана Луенко каби депутатлар ҳам сайловчилар ишончини оқлаш учун астойдил ҳаракат қилишяпти.

Ленинчи шўроси ҳудудида 10 мингдан ортиқ аҳоли истиқомат қилади. Ўндан ортиқ қишлоқларнинг муаммолари ҳам ўзларига яраша. Бешта фельдшер-акушерлик пунктлари, иккита қишлоқ врачлик амбулаторияси, кутубхоналар, маданий-маиший хизмат шохобчалари баҳоли қудрат ишлаб турибди. Режалар ҳам чакки эмас. Эйвалек махсус темир-бетон комбинати чойхона қураяпти, минг рақамли автомат-телефон станцияси учун бино қуриб битказилди, қишлоқларни газлаштириш соҳасида ҳам ҳаракат бор.

Жумҳурият Президентининг фармонларидан сўнг қишлоқ ўқитувчиларидан Абдухалил Кенжабоев, Толиб Туронқулов, Ўрозгул Мазокирова, уруш фахрийларидан Димитрий Романцов, Минаҳмад Усмонов, Абдурасул Баротов, Алексей Шликов, Владимир Поциорин, Иосих Семенов, Иван Булатов ва бошқалар комбинат ва совхознинг тегишли уйларини ўзларига бепул расмийлаштириб олдилар. Жаъми етмишга яқин уй-жойлар шу тоифа кишиларнинг мулкига айланди.

— Ечимини топмаётган муаммоларимиз ҳам жуда кўп, — дейди қишлоқ шўроси раиси Абулқосим Душанов. — 8-мактаб учун қурилиши керак бўлган 844 ўринли бино талай йиллардан бери пайсалга солиб келинмоқда. Мактаб қурилишининг лойиҳа-смета ҳужжатларини тайёрлашнинг ўзига неча ўн минг сўмлаб давлат маблағи сарфланди. Бу қурилиш режага уч-тўрт марта киритилиб, сўнг яна чиқариб ташланмоқда. Мактабнинг эски биноси 1934 йилда қурилган бўлиб, қаттиқроқ йўталсангиз ҳам сувоқлари кўчиб кетади. Зора бу йил ишлар бошланиб кетса.

Хўжалик марказида қурилаётган 150 ўринли шифохона, кунига 200 кишини қабул қилувчи поликлиника қурилиши ҳам чўзилиб кетмоқда. Эйвалек махсус темир-бетон комбинати ажратган 1 миллион сўм маблағ қурилиш учун етмайди. Қишлоқларни газлаштиришни тезлаштиришда вилоят газлаштириш бошқармасининг, район мутасадди ташкилотларининг фаоллиги зарур. Бу долзарб масалаларни ҳал этишда аҳоли Ўзбекистон ССР халқ депутати Турмуҳаммад Ботиров, вилоят кенгаши депутати Йўлдош Бобоқулов, район Кенгаши депутатлари кўмагига кўз тикиб туришибди. Ўйлаймизки, улар сайловчилар ишончини оқлаш учун ҳаракат қиладилар.

Қишлоқ Шўроси фаолиятини ўрганар эканмиз депутатларни фаолликка жалб этиш бўйича ҳали талай ишлар қилиш керак, деган хулосага келдик. Чунки пассив ва масъулиятсиз депутатлар ҳам бор. Виктор Кешфитдинов, Жонбой Маёқубов, Абдумутал Самитдинов, Николай Гулин, Ирина Ходосенко сингари депутатлар шўро ишидан амалда четда турибдилар. Наказларнинг бажарилиши эса мунтазам назоратга олинмаган. Улар депутатлик фахрий унвон эмас, амалий иш, масъулият эканлигини унутмасликлари керак.

Н. АБДУРАСУЛОВ.

ВИЛОЯТНИНГ ЮЗ МИНГЛАБ АҲОЛИСИ 20 АПРЕЛЬ КУНИ УМУМХАЛҚ ҲАШАРИГА ЧИҚДИ

АНЪАНАГА СОДИҚЛИК

ЧИРЧИҚ пойабзал фабрикаси меҳнат аҳли ҳар йили улуғ доҳий В. И. Ленин таваллудига бағишлаб ўтказиладиган шанбаликда фаол қатнашади. Улар жумҳуриятимиздаги қатор жамоат ташкилотларининг шундай қутлуғ санага бағишлаб умумхалқ ҳашари ўтказиш ҳақидаги мурожаатини ҳам катта қизиқиш ва қониқиш билан кутиб олдилар. Айниқса, унга миллий руҳ берилишидан, тушган маблағ қандайдир бешйиллик ва бошқа шу каби жамғармаларга эмас, балки бевосита ўзларининг турли ижтимоий эҳтиёжларини қондиришга, жамоа хоҳиши билан унинг муайян қисми Меҳр-шафқат жамғармасига ажратилишидан мамнун бўлдилар.

Шунинг учун ҳам халқимизнинг оғирини енгил, мушкулини осон қилиш воситаси сифатида асрлар давомида асқотиб келган бу удумга ҳозирлик ишлари ўзгача завқ-шавқ билан бошланди. Барча ишлаб чиқариш бўлинмаларида штаблар тузилди. Улар тайёргарлик ишларини олдиндан бамаслаҳат келишиб олинган режа асосида олиб боришди. Ишчи-хизматчиларнинг шу кунги меҳнати самарали бўлиши учун материаллар ва хом ашё кўпроқ жамлаб қўйилди. Лекин уларнинг етарли эмаслиги бироз қийинчилик туғдирди.

Ўз сафига сал кам ўттиз миллат вакилларини бирлаштирган байналмилал жамоа аъзоларидан юзлаб киши шу куни бевосита иш ўринларида бўлдилар, жажжи ўғил-қизларга мўлжалланган минглаб жуфт оёқ кийимлари ишлаб чиқардилар. Қолганлар ҳам бекор бўлишмади. Корхона ҳудуди, ён-атрофи ва пойабзалчилар яшаётган даҳаларда ободонлаштириш ва кўкаламзорлаштириш ишлари билан банд бўлишди. Ҳамма жой — майдонлар, хиёбонлар, ариқлар тозаланди. Олдиндан белгилаб қўйилган жойларда мевали ва манзарали дарахт кўчатлари ўтказилди, гулзорлар ташкил этилди. Шу куни тушган маблағ жамоанинг ўзида қолди. Уни нималарга сарфлашни ҳам ўзлари ҳал қиладилар. Чирчиқлик пойабзалчилар ҳашарда қатнашиш билан ўзларининг халқимизнинг бу ажойиб анъанасига содиқ эканликларини намойиш этдилар.

Шаҳардаги барча саноат корхоналари, қурилиш ва транспорт ташкилотлари, муассасалар жамоалари ҳам ҳашарда иштирок этдилар.

М. МИРҲАМИДОВ.

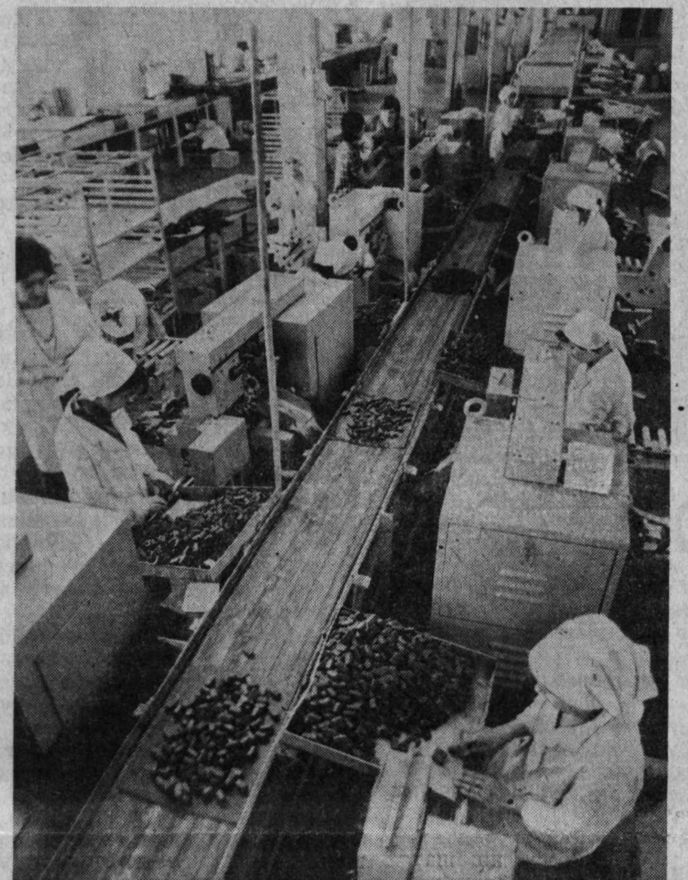

● ЯНГИЙЎЛДАГИ «Лаззат» қандолатчилик ишлаб чиқариш бирлашмасининг меҳнат жамоаси жумҳурият умумхалқ ҳашарида фаол қатнашди. Шу куни 300 минг сўмлик атрофида турли хил ширинликлар тайёрланди. Ишлаб топилган ўнларча минг сўмлик маблағ маданий-ижтимоий бинолар қурилишига, кўп болали ва кам таъминланган оилаларга, уруш ва меҳнат фахрийларига ажратилди. Ҳашарда конфет-шоколад (юқорида) ва плиткали шоколад (пастда) цехлари ишчи-хизматчилари самарали меҳнат қилдилар. «Лаззат»нинг бу лаззатли ширинликлари дўконларимизнинг бўшаб қолган пештахталаридан ўрин олишини, доимо харидорларнинг талабларига жавоб берадиган бўлишини истардик.

Суратказш Ф. ҚУРБОНБОЕВ.

(ЎзТАГ).

ВИЛОЯТ ПАРТИЯ КОМИТЕТИДА УЧРАШУВ

Тошкент вилоят партия комитети ходимларининг «Тошкент ҳақиқати» ва «Ташкентская правда» вилоят рўзномалари журналистлари билан учрашуви бўлди. Учрашувда ҳозирги вақтда вилоят партия ташкилоти ҳал этаётган муаммолар ва шу муносабат билан журналистлар олдида турган вазифалар ҳақида гап борди. Учрашувда вилоят партия комитети мафкура бўлими мудирининг биринчи ўринбосари Ш. И. Шоисломов, деҳқончилик сиёсати масалалари бўлими мудирининг ўринбосари Э. Л. Жаваков, ташкилий-партиявий ва ҳуқуқ ишлари бўлими мудирининг биринчи ўринбосари Х. С. Орипов, ижтимоий-иқтисодий сиёсат масалалари бўлими мудирининг ўринбосари А. Х. Раҳимов, вилоят партия ташкилоти назорат комиссиясининг раиси И. И. Федоринов, вилоят партия комитетининг ишлар бошқарувчиси А. Нуъмонов сўзга чиқдилар ва йиғилганларнинг саволларига жавоб бердилар.

Учрашувни вилоят партия комитети котиби Ш. И. Жалилов олиб борди.

УНУМЛИ ИШЛАНДИ

Халқимизнинг авлоддан-авлодга ўтиб келган умрбоқий анъаналаридан бири — ҳашар шаҳримизнинг бугунги кунда янада гуллаб-яшнашида, кўркамлашишида, қолаверса, корхона ва ташкилотларда кўпгина ибратли ишларнинг амалга оширилишида катта ҳисса қўшди.

Жумладан, Тошкент темир йўл бўйича почта жўнатиш ходимлари 20 апрель куни ўтказилган жумҳурият ҳашарида фаол қатнашиб самарали меҳнат қилдилар.

— Ҳашар йўли билан қарамоғимиздаги 6200 квадрат метр ҳажмдаги майдонларни тозалаб, турли манзарали дарахт кўчатларини ўтқаздик, —дейди мамнуният билан темирйўлчилар бош муҳандиси Абдушукур Ҳожимуҳаммедов.— Бундан ташқари, ўз ихтиёрлари билан ҳашарга чиққан жамоа ишчиларининг баҳамжиҳат меҳнатлари туфайли бир қатор ижобий натижаларга эришдик. Шу куни жумҳуриятимизнинг турли вилоят ва районларида яшовчи фуқароларга 8 минг боғлам ойнома ва 6 минг боғлам рўзномаларни жўнатдик. Шунингдек, 12 минг почта жўнатмаларини (посилка) саралаб, вагонларда уларни ўз эгаларига юбордик

Хатларни саралаш ва жўнатиш ишлари ҳам кўнгилдагидек ўтди, яъни 882 килограмм шаҳарга ва 1778 килограмм жумҳуриятимиз вилоятларининг турли ҳудудларига саралаб жўнатилди.

Баракали ва сифатли иш бажаришга бел боғлаган темирйўлчилардан Р. Хомитов, А. Сулаймонов, С. Абдуллаев, Р. Алексеева, А. Норматова ва О. Муҳаммедов каби ўнлаб кишилар жонбозлик кўрсатишди.

Ҳашар йўли билан жамғарилган маблағ корхона касаба уюшмаси ҳисобига ўтказилиб, ишчиларнинг ўз эҳтиёжлари учун сарфланадиган бўлди. Яна бир қисми корхона ҳисобидаги кам даромадли оилаларга бериладиган бўлди.

Ш. ОБИДОВА.

КЕЛИШДИ. ЭШИТИШДИ. ТАРҚАЛИШДИ

Мабодо, кўчада бир танишингизни учратиб қолиб «Бугун «Билим» жамиятидан келиб лекция ўқишар экан, бир бормаймизми?» деб сўрасангиз, 100 имкониятдан 90 тасида «ҳа» деб жавоб қайтаришига ишониш қийин. Чунки, кўпчилигимиз бир марта бўлса ҳам лекцияларнинг «мева»сидан тотиб кўрганмиз ва кўпинча ўша «мева»нинг мазаси ёқмаган. Сабаби эса оддий — лекторларнинг «уй»даги гапи ҳар доим ҳам «кўча»дагига тўғри келмас эди. Бу эса кишининг ғашини келтиради.

Авваллари корхона ва ташкилотларга лекторлар келса, унинг сўзларини эшитиб ўтиришга мажбур қилишарди. Демократия шарофати билан бундай мажбурлашларга барҳам берилди. Одамлар бекорчи гаплардан қоча бошладилар. Шунгача бориб етдики, ҳатто, «Билим» жамиятининг ўзи умуман керакми?» деган саволлар қўйила бошланди.

Бироқ «Билим» жамияти инқирозга учрамади. Замон йўналишига қараб ўз фаолиятини қайта қура олди, лекцияларнинг асосий мавзуси қилиб халқни қийнаётган муаммолар ва уларнинг ечими эътиборга олинди. Ва биринчи навбатда долзарб мавзу ва уларни ҳаққоний ёритиш муҳим қилиб белгиланди.

Шартнома асосида иш юргизиш муҳим омил бўлди. Корхона ва ташкилотлар тўлаган пуллари эвазига малакали лекторларни талаб қилдилар. Натижада ўртамиёна лекторлар ўз-ўзидан фаолиятларини тўхтатишга мажбур бўлдилар.

Республика «Билим» жамияти биринчи маротаба ўз Устави ва фаолиятининг асосий йўналишларини белгилади. Улар Ўзбекистон ССР «Билим» жамиятининг навбатдан ташқари бўладиган XI съездида қабул қилиниши лозим. Унгача Устав ва йўналишларнинг лойиҳалари кичик ташкилотларда муҳокама қилиниши мақсадга мувофиқ деб топилди. Ана шу мақсадда яқинда «Билим» жамияти Тошкент вилоят ташкилотининг XVIII навбатдан ташқари конференцияси бўлиб ўтди.

«Ўзбекистон Совет Социалистик республикаси иқтисодий мустақиллиги ва сиёсий суверенитети шароитларида «Билим» жамиятининг Устави ва фаолиятининг Асосий йўналишлари лойиҳалари ҳамда шулардан келиб чиққан ҳолда «Билим» жамияти Тошкент вилоят ташкилотининг фаолиятини янада яхшилаш тўғрисида» мавзусида вилоят ташкилоти раиси, СССР Фанлар Академияси мухбир аъзоси, СССР халқ депутати Э. Юсупов маъруза қилди.

ВИЛОЯТ «БИЛИМ» ЖАМИЯТИ КОНФЕРЕНЦИЯСИДАН

Тошкент ташкилоти республикада биринчилардан бўлиб хўжалик ҳисоби ва ўзини-ўзи таъминлаш усулида иш юрита бошлади. Бу қадам биринчи навбатда юксак малакали лекторларни жалб қилишга ҳамда уларнинг меҳнатини муносиб равишда тақдирлашга етарли улуш қўшди. Натижада корхона ва ташкилотлардан талабномалар кўпайди. Албатта, бундай шароитда етук мутахассисларни бир маромда тақсимлаш қийин бўлади. Шунинг учун ҳам ўсиб келаётган ёш олимларни лекцияларга кўпроқ жалб қилиш муаммони ҳал қилиш йўлларидан биридир. Ҳозирги кунда вилоят меҳнаткашларига 170 юқори малакали ҳамда 300 биринчи тоифадаги лектор хизмат кўрсатмоқда.

Бироқ, сон кўрсаткичларини туширмасдан, лекцияларнинг сифатига ҳам эътиборни кучайтириш лозим. Оққўрғон, Паркент, Бекобод ва Бўка районларига бу фикр, айниқса, тааллуқлидир.

1987 йили шартнома асосида 1460 лекция ўқилган эди. Бугунги кунга келиб эса бор-йўғи 91 шартнома имзоланди. Бекобод, Бўка, Калинин ва Чиноз район ташкилотлари бирорта ҳам шартнома тузмаганларини нима билан изоҳлаш мумкин?!

Эркин Юсупов маърузани тугатгандан сўнг унга саволлар ёғилиб кетди. У халқ депутати сифатида дўконда нега ҳеч нарса йўклигидан тортиб, Горбачев билан Ельцин ўртасидаги муносабатларгача жавоб қайтарди. Бу савол-жавоблар шунчалик қизишиб кетди-ки, кун тартибидан жой олган асосий масалалар: тафтиш комиссияси ҳисоботи, раёсатнинг янги аъзолари ҳамда жамиятнинг XI навбатдан ташқари съездига делегатлар сайлаш бир текисда ўтиб кетди. Қисқача қилиб айтганда ҳамма ўз ўрнида қолди: Э. Юсупов вилоят ташкилоти раиси, Ш. Тўлаганов унинг муовини, Т. Салоҳуддинов эса тафтиш комиссияси раиси.

Навбатдан ташқари конференция тугади. Делегатлар навбатдаги конференциягача бир-бирлари билан хайрлашдилар. У қандай кечаркин?

Аброр ИМОМХЎЖАЕВ.

ИЧКИ ИМКОНИЯТЛАРНИ ИШГА СОЛИБ

ИЖТИМОИЙ МУҲОФАЗА —ЭЪТИБОРДА

«Қизил тонг» тикувчилик ишлаб чиқариш бирлашмасидаги деярли уч минг кишилик жамоани ижтимоий жиҳатдан ҳимоя қилиш мақсадида маъмурият, касаба уюшмаси комитети ва меҳнат жамоаси кенгаши қўшма қарор қабул қилди. Шу қарор туфайли нарх-наво ошиши жараёни тикувчилар учун унча сезиларли бўлмайди. Завод ошхонасидаги тушликлар ҳақи ва транспорт учун қилинадиган ҳаражатлар ўрнини қисман қоплаш мўлжалланмоқда. Ҳар ойнинг охирида табелга қараб корхонада ишланган ҳар бир кун ҳисоблаб чиқилади ва ҳар бир ходим неча кун ишлаган бўлса, шунга яраша компенсация олади.

Барқарор олинаётган даромад, шартнома мажбуриятлари бажарилаётганлиги бирлашмада шу мақсадлар учун анчагина маблағ ажратиш имконини берди. Агар кўпгина корхоналарда овқатланиш учун бериладиган компенсация бир сўмдан ошмаса, бу ерда бир сменада неча соат ишлаганига қараб 1,5—2 сўмгача ва ундан ҳам кўп пул тўлашга қарор қилинди.

(ЎзТАГ мухбири).

• *Касаба уюшмаси ҳаёти*

ҲАРНА ЁРДАМ

Маълумки, жамоа шартномаси корхона-ташкилот маъмурияти билан меҳнат қилувчи жамоа ўртасида тузилади. У бир йилга мўлжалланган бўлади. Шартномада маъмурият билан жамоанинг вазифалари, мажбуриятлари аниқ кўрсатилади. Шунинг учун ҳам ҳозирги иқтисодий беқарорлик вазиятида уни тузишга алоҳида эътибор бериш, бунда айниқса жамоа манфаатларини қаттиқ ҳимоя қилиш лозим. Тошкент қишлоқ хўжалиги машинасозлиги заводида шартнома қандай тузилди? Корхона касаба уюшмаси қўмитаси раиси ўринбосари **М. З. Гильмияров** шу ҳақда қуйидагиларни ҳикоя қилиб берди:

— Иқтисодиётимиздаги инқироз, бошбошдоқлик авж олиши, азалий иқтисодий алоқаларнинг чок-чокидан сўкилиб кетиши, нарх-навонинг ҳаддан ташқари ошириб юборилганлигидан биринчи навбатда оддий меҳнаткаш инсон, яъни ўзининг машаққатли меҳнати билан моддий бойликлар яратаётган ишчилар катта зарар кўришяпти. Шундай шароитда уларнинг манфаатини ҳимоя этиш, оз бўлса ҳам мушкулини осон қилишга кўмаклашиш биринчи навбатда маъмурият ва касаба уюшмаси ташкилотининг вазифасидир. Шунинг учун ҳам бу йилги жамоа шартномасини тузишда ишлаб чиқаришни яхшилаш қатори ижтимоий масалаларга катта аҳамият билан қаралди. Ахир, яхши меҳнат қилган инсон яхши яшаши ҳам керак-да.

Биз ҳар йилгидек шартномани олдиндан тайёрлаш ва ҳар бир ишлаб чиқариш бўлинмаси вакиллари иштирок этган йиғилишда тасдиқлаб олиш каби эски тартибдан воз кечдик. Маъмурият ва касаба уюшмаси қўмитаси шартнома лойиҳасини тайёрлашга барча машинасозларни жалб қилди. Цехлар, участкалар ишчи-хизматчиларини ундан хабардор қилиб, улардан таклифлар киритишни, фикр-мулоҳазалар билдиришни илтимос этдик. Кўпчилик бўлинмалар жамоалари кўпдан-кўп қимматли таклифлар киритдилар. Бу таклиф ва мулоҳазалар тўпланиб, ҳар бири синчиклаб ўрганиб чиқилди. Маъқуллари ва қимматлилари жамоа шартномасини тузишда инобатга олинди.

Айниқса, меҳнатни муҳофаза қилиш билан боғлиқ масалалар юзасидан тушган таклифлардан кенг фойдаланилди. Шу туфайли жамоа шартномасининг бу бўлими бўйича элликта тадбир белгиланди. Бунинг учун тўққиз юз эллик беш минг сўм маблағ сарфлаш назарда тутилди. Илгарилари бунча миқдордаги пул ҳеч вақт ажратилмаган эди.

Жамоа шартномасига меҳнаткаш инсон ҳақидаги ғамхўрлик кучайганлигини кўрсатувчи бошқа моддалар ҳам киритилди. Уларнинг айримлари касаба уюшмаси қўмитаси томонидан таклиф этилди ва завод маъмурияти томонидан қабул қилинди. Маъмурият касаба уюшмаси қўмитасини корхона ишчи-хизматчилари номидан маъмурият билан мулоқотда бўлувчи ягона орган, деб тан олинди.

Маъмурият жамоанинг турли ижтимоий эҳтиёжларини қондириш билан боғлиқ бўлган қатор янги мажбуриятлар олди.

Ишлаб чиқариш ишлаб чиқаришда, унда турли кўнгилсиз воқеалар содир бўлиши ҳам мумкин. Меҳнат вазифаларини бажараётган ишчи ҳеч вақт жароҳатланмайди, деб кафил бериш мумкин эмас. Ҳатто ҳалок бўлишдан ҳам ҳоли бўлмайди. Илгари бевосита хизмат вазифаларини бажариш вақтида ҳаётдан кўз юмган машинасозларга озгинагина моддий ёрдам кўрсатиларди. Янги шартномада бундай йўқотиш учун унинг оиласига завод маблағидан беш минг сўм бериш назарда тутилди. Тўғри, аввало, бундай хунук, аянчли ҳодиса бўлмагани яхши, биз унинг олдини олишга ҳар томонлама ҳаракат қиламиз. Лекин эҳтимол тутишдан воз кечиб бўлмайди.

Меҳнат жараёнида шикастланиш оқибатида умрбод ногирон бўлиб қолганлар учун бир йўла тўланадиган ёрдам пули миқдори кўп қилиб белгиланди. Бундайларга уч минг сўмгача пул ажратилади. Корхонамизда узоқ йиллар давомида сидқидилдан ишлаган машинасозларга турли унвонлар берилади. Эндиликда уларнинг имтиёзлари янада кенгайтирилди. Жумладан, «Фахрий ташсельмашчи» бўлган машинасозларнинг ҳар йилги меҳнат таътилларига қўшимча уч кундан дам олиш куни қўшиб бериладиган бўлди. Йил давомида бирор кунни ҳам канда қилмай сидқидилдан ишлаганларга йил якуни бўйича мукофот пули миқдори ўн фоиз оширилди. Ҳомиладор ишчи аёллар анча енгил юмушларни бажаришга ўтказилади, ҳатто уларга уйнинг ўзида ишлашлари учун имконият яратиб берилади.

Нарх-наво ошиши муносабати билан давлат томонидан ажратилаётган товонга қўшимча маблағ тўлаш масаласи ҳам кўриб чиқилмоқда. Имконият бўлиши билан бу амалга оширилади. Бу ҳам ҳарна мадад бўлади.

Касаба уюшмаси қўмитаси ўз ташкилотига бирлашган ишчи-хизматчиларнинг манфаатларини ҳимоя қилишни ўзининг асосий вазифаси, деб билади. Бошқача бўлиши ҳам мумкин эмас. Ахир, қўмита шу машинасозларники, улар туфайли мавжуд. Шундай экан биз бундан буён уларнинг меҳнат ва турмуш шароитларини яхшилашга ёрдам берадиган барча омилларни ишга солишга ҳаракат қиламиз.

М. МАҲМУДОВ.

СИНОВЛАР ВА ОРЗУ-УМИДЛАР ДАВРИ

(Давоми. Боши биринчи бетда).

Ленин ҳеч қачон тарих олдидаги масъулиятдан бўйин товлаган эмас. Бу эса унинг ўз иши ҳақлилигига ишончи комил бўлган забардаст инсон эканини кўрсатиши шубҳасиз. Ленин ўз халқига беғараз ва фидокорона хизмат қилишдек юксак, олижаноб мақсадни кўзлар эди. У ўзининг бутун ҳаётини шу мақсадга бўйсундирди. XX асрнинг бошларида, Лениннинг фикрича, социалистик инқилоб йўли билангина Россияда бунга эришиш мумкин эди.

Халқ олдида масъул бўлиш — Ленин учун ҳатто муюлиш ортида сени катта нохушлик, эҳтимолки мағлубият кутиб турган бўлса ҳам, шу муюлишга етмай тарих локомотивининг остонасидан сакраб тушиб қолишни эмас, балки турмуш ўртага қўйган вазифаларни ҳал қилишга киришишни билдирар эди. Ленин ҳеч қачон оғир, тақдирланмайдиган ишдан ҳазар қилмаган, бу ишнинг оғирлигини бошқалар зиммасига юклашга уринмаган.

Октябрь инқилоби Лениннинг ҳаётий тақдиридаги энг муҳим воқеа бўлди, албатта. 1917 йил Россия тарихининг энг таҳликали даврларидан бири эди. Бепоён мамлакатнинг келажаги ҳал қилинар эди. Монархия ағдариб ташланган. Бироқ, жуда нимжон бўлган янги либерал ҳокимият энг муҳим муаммоларни: урушдан чиқиш, деҳқонларга ер бериш, жамиятда фуқароларнинг тотувлигини ўрнатиш ва шу тариқа миллат фалокатининг олдини олиш муаммоларини ҳал қилишга қодир эмас эди. Турли сиёсий кучлар, уларнинг раҳнамолари Ватанни қутқариб қолиш йўлларини турлича фараз қилдилар ва тушундилар. Бироқ уларнинг аксарияти мушкул аҳволдан қутулиш дастурини таклиф қилишга ҳам, айниқса амалга оширишга ҳам тайёр эмас эди. Сабр косаси тўлган халқ ғазабидан чўчиш, табақачилик хурофотлари, сиёсий шуҳратпарастлик — мана шуларнинг ҳаммаси уларни бошбошдоқлик гирдобига тушган каттакон мамлакат зиддиятлари қаттиқ тугунини ечишга қодир қилмай қўйган эди.

Айни Ленин ва Большевиклар партияси бутун масъулият юкини ўз зиммасига олиб, мамлакатни кулфатдан қутқариб қолган куч бўлиб чиқдилар. Оғир йўлга онгли равишда ўтиш учун жуда юксак даражадаги чинакам фидокор бўлиш керак эди.

Мураккаб тугунларни таваккал қилиб ечишга жазм қилган Лениннинг бу азму қарори унинг, ҳозир айрим кимсалар бизни ишонтирмоқчи бўлаётганидек, сиёсий мулоҳазасизлиги далили эмас, балки шу иш зарурлигига асосли равишда ишончи комиллигининг ифодаси эди.

Назаримда, В. И. Ленинни бадном қилмоқчи бўлган ҳозирги зотларга Ильичга хос бўлган хислатлари: қийинчиликларга бўш келмаслик, балки ҳар қандай қийинчиликларни бартараф этиш оғирлигини ўз зиммасига олиш хусусиятлари етишмаяпти. Шу сабабли В. И. Ленинни айблаш йўлидаги уринишлар ортида «танқидчилар»нинг ўз мамлакатида ҳеч нарсага жавоб бермай, бир чеккада туриш муддаоси яққол кўриниб турибди.

Ленин атоқли сиёсатчи ва ижтимоий ислоҳотчи эди. У тузган оммавий сиёсий партия шиддатли синфий кураш давомида ҳокимиятни қўлга ола билди. Янги инқилобий ҳокимият фуқаролар урушида ғалаба қозонди, тарихда мислсиз хорижий босқинчилик зарбаларига дош берди. Янги иқтисодий сиёсат туфайли Ленин мамлакатни тинч қурилиш изига солиб юборишга муваффақ бўлди. Биринчи Совет ҳукуматининг бошлиғи кўп миллатли давлатчиликнинг ўз замонаси учун самарали нусхасини таклиф этди ва қаттиқ туриб ҳимоя қилди. Турли ижтимоий-сиёсий тузумдаги давлатларнинг тинч-тотув яшаши ташаббуси, халқларнинг ҳамкорлигини мустаҳкамлаш йўлидаги дадил қадамлар Лениннинг иши эди. Лениннинг фаолияти кўп қирралидир. XX аср сиёсатчилари орасида унинг тиниб-тинчимас қиёфаси ҳамон фикрининг теранлиги ва собитқадамлилиги билан кишини ҳайратга солади.

Ленин ҳам олим, ҳам инқилобчи, шунингдек жуда мураккаб вазиятларда мақсадга эришишнинг тўғри йўлларини топа билган нозик сиёсатчи бўлганини тушуниб олиш учун фуқаролар уруши тугагач сиёсий йўлни кескин ўзгартириш зарурлигига ўз сафдошларини ишонтириш учун қанчадан-қанча куч-ғайрат сарфлаганини эсга олиш кифоя.

Давлат жиловини қўлга олгач, Ленин ўзининг зўр ташкилотчи ва ислоҳотчи эканини намоён этди, жуда мураккаб вазифаларни қойилмақом қилиб ҳал этди. Кенг оммалашган ақидалар ҳам, янги иқтисодий сиёсатга сўл радикал ихтилофчиларнинг қаршилиги ҳам Лениннинг ўз йўлини қаттиқ туриб ҳимоя қилишига ҳалақит бера олмади, чунки бу йўлда ҳақиқий аҳволни сергак баҳолаш билан амалиётчилик бирга қўшилган ва халқнинг энг зарур манфаатлари энг кўп даражада эътиборга олинган эди. Ленин абадул абад белгилаб қўйилган қонун-қоидаларга эмас, балки соғлом сиёсий фикр ва сергак ҳисоб-китоб асосида хўжалик юритишнинг янги шаклларига зудлик билан ўтиш зарур, деб ҳисоблади. Ўша давр учун бу — бениҳоя дадил қадам эди. Бироқ, ижтимоий адолат жамиятини қуришдек олий мақсадлар аввалгидек ўзгармай қолаверди. Фақат шу мақсадларга эришиш воситаларигина бутунлай қайтадан кўриб чиқилди. Бундан буён хусусий манфаат билан ижтимоий манфаатни амалий равишда бирга қўшиш, кооперация, хўжалик юритишнинг аралаш шакллари пролетар давлати сиёсатининг ўзаги бўлиб қолди.

Ўзининг ислоҳотчилик ғояларини Ленин «эски» китобчалардан олгани йўқ ва уларни ўз қарашларининг қандайдир тизими бўлмиш ленинизм билан мослаштиргани ҳам йўқ. Аксинча, у воқеликни бирон-бир доктрина талабларига бўйсундириш, мавҳум принциплардан амалий қарорларга келиш, ҳар қандай мўътабар зотларга кўр-кўрона таъзим қилиш йўлидаги ҳар қандай уринишлар устидан мазах қилиб кулди. «Ҳарбий коммунизм» даврида мулкни бутунлай давлат ихтиёрига олиш ўринли бўлган эди, бироқ фуқаролар уруши тугагач, иқтисодиётни ташкил этишнинг ноиложликдан фойдаланилган шу воситаси ишлаб чиқарувчи кучларни ривожлантиришга тўсқинлик қила бошлаган, пролетар давлатининг ҳақиқий ижтимоий-иқтисодий негизини аслида инкор этиб, бу давлатнинг ўзини хавф остида қолдирган эди.

Бошқарувнинг эски усуллари, тақсимотдаги текисчилик, меҳнатга қизиқтирадиган ва унинг натижаларидан шахсий манфаатдорликни оширадиган омилларнинг йўқлиги, замонавий ишлаб чиқаришни ташкил этишга ўқувсизлик шароитида зарур меҳнат унумдорлигига эришиб бўлмаслиги тўла-тўкис намоён бўлди. Иқтисодий сиёсатдаги бурилишни партиядаги фикр ва кайфиятларни, ишчилар билан энг камбағал деҳқонларнинг оммавий руҳиятини қовуштириш учун жуда кўп ва зўр куч-ғайрат керак бўлди.

Партиянинг XI съездида Ленин сиёсатнинг туб масалалари хусусидаги ўз нуқтаи назарини тушунтирхб, шундай деб таъкидлаган эди: «Ўқиб ўрганиш керак, пролетар давлатидаги давлат капитализми пролетариат томонидан белгилаб қўйилган доиралар ва шароитда, пролетариатга манфаатли бўлган шароитдан чиқа олмаслигига ва чиқишга журъат қилмаслигига интилмоқ керак».

Аслида гап аралаш иқтисодиёт ҳақида, икки иқтисодий тарзнинг бирга яшаши, иқтисодиётдаги давлат ва хусусий секторларнинг мусобақалашуви ҳақида борар эди. Капиталистик корхоналарга, концессияларга, ижарага, ажнабий капитални жалб этувчи компанияларга йўл қўйишнинг моҳияти мамлакатдаги иқтисодий турмушни соғломлаштиришдан, бошқарув усулларини ўрганиб олишдан, меҳнаткашларнинг эҳтиёжларини қондиришдан иборат эди.

Замонага асло мослаштирмай айтиш мумкинки, Ленин ҳар қандай назарий ақидаларни бир четга йиғиштириб қўйиб, тангликдан қутулиш дастурини партияга таклиф қилган эди. Ҳаёт шуни талаб қилган эди. Молиявий тангликнинг олдини олиш, ички ва ташқи бозор «имтиҳони»дан ўтиш, нормал иқтисодий алоқаларни тиклаш лозим эди. Бу вазифалар шак-шубҳасиз устивор эди. Пролетар давлатининг омон қолиши, мамлакатнинг яхлитлигини сақлаш, халқнинг эҳтиёжларини, унинг келажагини қондириш айни шу вазифаларни ҳал қилишга боғлиқ эди.

Мамлакатимиз турмушида жуда катта ўзгаришлар содир бўлди. Лениннинг тажрибасини юзаки тарзда қабул қилиб бўлмайди. Орадан етмиш йил ўтгач, бу тажрибанинг ўзига соддадиллик билан ҳамду сано ўқишнинг ўзи ҳам ярамайди. Биз бу тажрибанинг кенг кўламли ва диалектик зиддиятли эканини кўриб турибмиз.

Чунончи, Ленин аниқ воқеликни нақадар назарда тутиб иш кўришига қарамай, хом хаёллардан бутунлай қутила олмади. Бир мунча вақт у «жаҳон инқилоби» муқаррарлигига ишонди, жамиятни ғайрат-шижоат асосида жадал коммунистик қайта қуриш ғоясига берилиб кетди.

Назариётчи сифатида Ленин «танқидий фикрловчи шахслар»нинг ҳар нарсага қодирлиги ғоясига ашаддий қарши эди. Бироқ у ўзининг бутун ҳаёти билан шахснинг зўр тарихий роли борлигини кўрсатувчи намуна бўлди.

Ленин меҳнаткашларни озод қилиш ишига астойдил хизмат қилди, бироқ, шу билан бирга буюк мақсад кўпгина шафқатсиз воситаларни оқлаб юборади, деб ҳисоблади.

У мустабид ҳокимият диктатураси системасига пролетариатнинг қаттиққўл диктатурасини қарама-қарши қўйиш зарурлигини реалистик тарзда баҳолади. Аммо айни вақтда у мустабид ҳокимият системасига қарши курашдаги муқобил жавоблар мантиқи ўз-ўзидан, гарчи буржуазияга қарши бўлса ҳам, янги зўравонликка олиб боришини олдиндан кўра билмади.

У давлатнинг барҳам топишига ишонди ва айни вақтда янги давлатчиликни барпо этди.

Ленин миллий хусусиятларни бўрттириб кўрсатишга мутлақо қарши бўлди, бироқ, айни вақтда у кўп миллатли мамлакатимиз барча халқларининг ўзига хослигини ва мустақиллигини онгли равишда ҳимоя қилди.

Инқилобдан аввал Ленин ислоҳотчиликни меҳнаткашларни алдаш ва золимлар билан келишувчилик деб рад қилди. Аммо инқилобдан кейин айни ислоҳотлар унинг турмушидаги асосий иш бўлиб қолди.

Лениннинг тарихий роли ҳозирги замон юксаклигидан қандай баҳоланмасин, унинг чинакам халқ раҳнамоси бўлганига шубҳа қилиб бўлмайди. Дарҳақиқат, Ленин меҳнаткаш халқ манфаатларини кўзлаб иш қилди ва халқ ҳам унга ишонди. Унинг сиёсий арбоб сифатидаги асосий куч-қувват манбаи ҳам айни мана шундадир. Унинг ҳокимияти кучнинг обрўйига эмас, балки обрўнинг кучига асосланар эди.

Ҳам инқилобчи, ҳам давлат арбоби сифатида Ленин индустриализм даврида халқ оммасининг янги ролини чуқур англаб олди. Ўша даврда оммавий жамоат ҳаракатлари ижтимоий турмушни белгиловчи омиллардан бири бўлиб қолган эди. Ижтимоий-сиёсий воқеликнинг мана шу янги сифатини сиёсатчилар орасида жуда оз кишиларгина тўла-тўкис идрок этишди. Бу мисол Ленин учун мавҳум назариябозлик йўлидаги баҳона эмас, балки амалий фаолиятнинг энг муҳим жиҳати бўлди. Ленин сиёсатининг кишини қойил қолдирувчи самарадорлиги сири ҳам мана шундан иборат.

Ленин омманинг стихиялилиги олдида таъзим қилмади. Аксинча, у уюшқоқлик ва онглиликнинг жонкуяр тарафдори эди. Бироқ, Ленин омманинг кайфиятига қулоқ солишни, партия сиёсатини шунга мувофиқлаштиришни партия фаолиятининг зарур шарти, деб ҳисоблади. XX аср охирларида кўп нарса бошқача кўринади, албатта. Омма ҳам, сиёсат ҳам ўзгарди. Уларнинг феъл-атвори ва ўзаро алоқа маданияти бошқача бўлиб қолди. Бироқ Лениннинг омма ҳаракатларига асосланиб амалий сиёсат юритишдек ажойиб қобилияти ҳамон тақлид қилса арзийдиган намуна бўлиб турибди. Шу билан бирга меъёрни нозик ҳис этиш туйғуси туфайли Ленин сиёсатда арзон обрў орттириш ва корчалонлик каби ҳаддан ошишларга йўл қўймади.

Ленин меросининг тақдири умуман ҳайратланарлидир. Демократиянинг янги пайдо бўлган «ҳимоячилари» бу меросни рад этмоқдалар, қораламоқдалар, намойишкорона ёмонлашмоқдалар, аммо унинг бойлиги ва кучи нимада эканлигини пайқаб яширинча ўғирламоқдалар. Лениннинг коммунистик идеалларини улар сира кечира олмаяптилар ва шу заҳоти ундан большевикча усулларни ўғирлаб, энг муҳимини — ўз халқига чексиз садоқатни тўла-тўкис рад этмоқдалар. Ижтимоий ҳаётдаги кўп нарсалар — ўткинчи ва шартлидир, лекин ватанпарварлик, халққа садоқат абадий қадриятлар бўлиб қолаверади.

Ленин мероси каби улкан маданий воқеликка баҳо беришда қироатхонлик ва ишончсизлик яхши маслаҳатчи эмас. Ленин айрим демократларнинг ҳозир ҳам ғашига тегмоқда. Улар Ленин хотирасини таҳқирламоқдалар, лекин шу билан бир вақтда унинг ўтган тарихий даврдаги усулларидан ўйламай-нетмай нусха олмоқдалар. Ленинни хом хаёлга берилишда айблаб, ўзлари жамиятга амалга ошириб бўлмайдиган лойиҳаларни тиқиштирмоқдалар. «Ленинча тоталитаризм»дан ижирғаниб ўзларини четга олмоқдалар, ҳақиқатда эса янги диктатура программаси жойлаштириб қўйган роботлар каби фикр юритмоқдалар ва ҳаракат қилмоқдалар.

Ленинни асосан одамларнинг икки тоифаси рад этмоқда. Улардан бири Ленин асарларини сира ўқиган эмас, эшитган гапларига қараб мулоҳаза юритадилар — улардан кўп нарсани талаб қилиб бўлмайди. Бошқалари эса, аксинча, ленинизм «қояларини кемириб юборишган»: ҳаётларининг ярми Ленин дунёқарашларини ақидага айлантириш билан ўтган. Ҳаётларининг қолган ярмини эса уни рад этишга бағишлашга аҳд қилишган. Бунда уларнинг текинхўрлик моҳияти ўзгарган эмас, овқатланиш усулигина ўзгарган холос.

Ҳозирги вақтда энг муҳими, ўз таржимаи ҳолимиздан, биз биргаликда яшашимиз лозим бўлган жамият тарихидан ўч олишда эмас. Агар тарихий тажриба нималаргадир ўргатиши лозим бўлса, у ҳолда аввало сиёсатда одамларни бир йўла тинчлик ва фаровонлик билан таъминлай оладиган восита йўқлигига ўргатади. Сиёсат — эҳтимоллик санъатидир. Бинобарин, ҳар бир янги авлод ўз сиёсий йўлини мустақил танлаб олади.

Буни тушуниш ва англаш учун даҳо бўлиш шарт эмас. Мамлакат, Ватан тақдири бир дақиқалик эҳтирослардан ва хадсиз нафсониятдан устун деб ҳисобловчи ҳар бир киши бу ҳақиқатни англаб етади. Тангликдан чиқиш воситаларини ва аҳволимизни яхшилаш йўлларини биргалашиб излаш керак, бунда шуни назарда тутиш керакки, агар бир-бирини айблаш ўрнига жамиятимиз ва ҳар бир инсон учун муносиб ҳаётий шароитни барпо этишда амалий мусобақалашишга ўтилмаса, аҳвол ҳеч қачон ўзгармайди.

Фақат ишончсизликкагина эмас, Лениндан ақидапарастлик билан кўр-кўрона нусха кўчиришга уринишлар ҳам ақлга сиғмайди. Уларнинг ўринсизлиги яна шунинг учун ҳам равшанки, биз бошқа даврда яшаяпмиз. Ҳозирги жамиятнинг рамзи омоч ва шамчироқ эмас. Индустрия дунёси ахборот асрига қараб бормоқда. Ҳаётнинг асослари ҳам сифат жиҳатидан ўзгача бўлиб қолди. Ҳақиқатан ҳам ақидапарастликка киноя билан қарамаслик мумкин эмас. Лениннинг мероси ишончсизлик ва ақидапарастликдан кўра жиддийроқ муносабатга арзийди.

В. И. Ленин ажойиб диалектик эди. Ленин шахсининг ана шу фазилатини эслатиш ҳозир айниқса муҳим. Мамлакатимизда воқеалар шу қадар жадал ривожланмоқдаки, ўз вақтида йўналишини аниқлаб олишга, тўғри қарор қабул қилишга, у ёки бу сиёсий тадбирларни тўғри баҳолашга ҳамма ҳам ва ҳамиша ҳам улгура олмаяпти. Бу умуман ижтимоий тараққиётнинг бурилиш босқичларига хосдир.

В. И. Ленин ҳақиқатни сезишда, юз берган вазиятни тезда баҳолаб, вужудга келган муаммоларни шунга мувофиқ равишда ҳал этиш йўлларини топишда унинг диалектик — сиёсатчи сифатидаги мислсиз кучи намоён бўлди. Қуруқ ақидалар эмас, балки бутун мураккаблиги ва зиддиятлари билан бирга ҳаётнинг ўзи унинг сиёсий ҳаракатларини белгилаб берди.

Назарий жиҳатдан ҳисоблаб чиқилган идеал нарсаларни инқилоб тажрибасида ҳақиқатан юз бериши мумкин бўлган нарсаларга нисбатини мунтазам қиёслаш учун В. И. Ленин қанча ақл-идрок ишлатиб, асабларини сарфлаганлигини биз фақат тахмин қила оламиз. Лекин биз тўла ишонч билан айтишимиз мумкинки, айни шу иш туфайли 1917 йилнинг октябрида ҳокимиятни қўлга олиш учун энг қулай пайт бой берилмади, 1917 йил октябри эса рақибларимиз бу хусусда қанчалик нафратланиб гапирмасинлар, ўз навбатида бизнинг тарихимизда ва бутун инсоният тарихида янги саҳифани очди. Айни шу иш туфайли 1918 йил март ойида фақат Совет ҳокимиятигина эмас, балки миллий давлат қутқариб қолинди, ўшанда талончиликдан иборат Брест сулҳи буюк давлатни сақлаб қолиш йўлида ҳудудимизнинг бир қисмини қурбон қилишга бизни мажбур этган эди. Айни шу иш туфайли 1921 йил баҳорида партия ва Совет давлати сиёсатида кескин бурилиш бўлди, янги иқтисодий сиёсат қабул қилинди, бу сиёсат социалистик тартибларни жорий этиш учун шарт-шароит унча етилмаган деҳқонлар мамлакатида социалистик йўлдан аста-секин, лекин ишонч билан ҳаракат қилиш учун имконият яратди.

Ленин кўпинча вазиятни англаб етишда партиядаги сафдошларидан ўзиб кетар ва ёлғиз қолар эди. Унинг тақдири фожиаси мана шунда эди, унинг шахси буюклиги ҳам мана шунда эди.

Жамиятимизда иқтисодиётда, давлат ва унинг фуқароларининг мулкчиликка муносабатида, мафкурада чуқур туб ўзгаришлар бўляпти, маънавий ва маданий қадриятлар қайтадан баҳоланмоқда. Аслини олганда, миллий масала қайтадан ҳал қилинмоқда. Давлатнинг, бутун давлат воситаларининг роли ва аҳамияти қайта идрок этилмоқда.

Жамият турмушининг барча соҳаларини демократиялашдан иборат муқаррар жараён давом этмоқда. Мамлакат жаҳон ҳамжамияти билан ҳар томонлама ва хилма-хил ҳамкорлик қилишга тўсқинлик қилиб келган мафкуравий чигалликлардан ҳоли бўлмоқда. Булар шундай воқеликки, уларни ҳатто бир неча йил муқаддам ҳам олдиндан кўра билиш мумкин эмасди. Ўз-ўзидан равшанки, ана шу туб ўзгаришлар шароитида биз Лениннинг ғоявий меросига бошқача ёндашмоғимиз лозим. Бу мерос энди муқаддас ақида бўлмайди, шубҳасиз тағин ҳам жозибали бўлиб қолади.

Ленин буюк мутафаккир ва XX асрнинг мислсиз сиёсатчиси эканлиги шубҳасиздир, буни унинг дўстлари ҳам, рақиблари ҳам тан олмоқдалар.

Жамият тараққиётининг умумжаҳон қонуниятини, турли ижтимоий-фалсафий таълимотларни энди биз ленинча тажриба нуқтаи назаридангина эмас, балки тағин ҳам кўпроқ мезонлар нуқтаи назаридан қараб чиқмоқдамиз. Эндиликда биз жаҳонда юз бераётган воқеаларга XX асрнинг бошларида шу қадар ҳақли деб ҳисобланган зўрлик билан ўтказилган инқилоб нуқтаи назаридан эмас, балки ҳозирги замон воқелигини ҳисобга олиб баҳо бермоқдамиз. Шу тариқа биз ўтмишнинг барча буюк мутафаккирларини, шу жумладан, Ленинни ўзимиз учун яна кашф этмоқдамиз. Лекин шу маънода ҳам Ленин мероси теранлиги ва фикрларнинг бойлиги билан ҳайратга солаверади.

Пировардида В. А. Ивашко бундай деди:

Жамиятимиз ҳозир бурилиш босқичида турибди. Унинг омон қолиши масаласи ҳал этилаяпти. Ленин даврида ҳам шундай бўлганмиди? Йўқ, бундай эмас. У вақтда анча мураккаброқ бўлган эди. Шунга қарамай, фалокат юз бермади. Халқ қаддини тиклаб олди, давлат мустаҳкамланди, миллатлар ягона Иттифоққа жипслашди. Бунда ҳам Лениннинг қудратли ақл-заковати ва букилмас сиёсий иродаси жуда муҳим роль ўйнади.

Ленин тафаккури ва ҳаракатининг методологияси жамиятни янгилаш ва тараққиёт сари интилаётган барча кучлар учун битмас-туганмас куч манбаидир.

Лениннинг номи асрлар оша яшайверади!

* * *

Мамлакатимиз учун ҳозирги қийин шароитда биз ғаразли сиёсий ўйинда ҳуқуқсизликка, ҳатто пеш қилиш мумкин бўлган куч ролига тоқат қила олмаймиз, деди 3-«Мосстроймеханизация» трестининг бульдозерчиси К. А. Николаев. У тўпланганларнинг эътиборини яқинда тузилган Москва ишчилар клуби фаолиятининг дастлабки тажрибасига жалб этди. Клубнинг асосий мақсади ишчилар синфи ва меҳнаткаш зиёлиларнинг манфаатларини ҳимоя қилишдан иборат. Биз ишлаб чиқаришдаги демократия — митинглар ва қарорлар эмаслигини, балки ходимнинг манфаатдорлик билан меҳнат қилиши, бутун кучини ижодий сарфлаши учун, иқтисодий ва ижтимоий мустақиллик учун шароит яратиш деб тушунамиз, деди нотиқ. Биз бошлаган ишда Лениннинг, партия ва ишчилар синфини тузган ҳамда воқеликни тушуниб етишнинг марксча усули билан қуроллантирган, ҳуқуқлар учун курашни ўргатган инсоннинг тажрибаси бебаҳодир. Мамлакатимизда Ленин номига қарши шармандали урушни лоқайдлик билан кузатиш мумкин эмас, деди ишчи. У «Буюк ватандошимизни санамга айлантириш»га қарши чиқди ва айни пайтда унинг ҳайкалларини шоҳсупадан олиб ташлаётган кишилар фақат унинг хотирасини эмас, балки тарихимизни таҳқирламоқдалар, деб ишонади.

Кўпчилигимиз Ленин асарларини яхши билмаймиз, унинг асарларини рус тилида кам ўқиганмиз ва кам ўқияпмиз, деди В. И. Ленин Марказий музейининг директори В. Е. Мельниченко. Абжир сиёсатбозлар пластинканинг орқа томонини ағдариб қўйдилар ва илоҳийсифат Ильич тўғрисидаги афсоналар ўрнига эндиликда одамларнинг онгини Ленинни шов-шувга сабаб бўладиган сохта айблашлар билан заҳарламоқдалар Ишончим комилки, деди нотиқ, халқ Ленинни душман образига номзод сифатида қабул қилмайди. Ҳозирги вақтда, деди у, ҳақиқий Ленинни ўқиш, тушуниш ва идрок этиш, доҳийни ваҳшийларча, беҳуда айблаш — бизнинг лоқайдлигимиз ва воқеаларни аниқлаб олишни истамаслигимиз учун ҳаддан ташқари қимматга тушаётган нарса эканлигини ёдда тутиш айниқса, муҳимдир.

Москва алоқа илмгоҳи сиёсий иқтисод муаллимаси М. Л. Ларионова ижтимоий ахлоқнинг таназзули муаммосига тўхталиб ўтди. Коммунизмга қарши васвасани, Ильич номини ёмонотлиқ қилиб кўрсатишга уринишларни у ана шу жараённинг ачинарли кўринишларидан бири, деб ҳисоблайди. Ҳозир биз маънавиятимиз ва ахлоқимизни чинакамига янгилашга ҳар қачонгидан ҳам муҳтожмиз. Нотиқ мамлакат раҳбариятига ва КПССга, барча даражадаги халқ депутатларига, сиёсатчилар ва маданият арбобларига мурожаат қилиб, ҳаётимизга маънавий тус бериш, буюк мамлакатнинг фуқароси ва маърифатли инсонга муносиб бўлган ҳаётга айлантириш учун дарҳол энг таъсирчан ва жадал чоралар кўришга чақирди. Хотин-қизлар бу вазифани ҳал этишга ўз ҳиссаларини қўшишлари мумкин ва лозим, деди у.

Энг охирида меҳнат фахрийси, фахрийлар Москва шаҳар Кенгашининг аъзоси А. И. Жаринов сўз олди. Аввало, мамлакатимизда капитализмни тиклашга уринаётган одамлар Лениннинг номига доғ туширишга ҳаракат қилмоқдалар, деб ҳисоблайди у. Нотиқ бундай режалар барбод бўлишга маҳкумлигига шубҳа қилмайди, халқ 1917 йилда танлаб олган йўлидан қайтмайди. Нотиқ хусусан бундай деди: капитализмнинг ўз йўли бор, социализмнинг ўзгача йўли бор, биз йўлимизни ўзгартирмоқчи эмасмиз. У мамлакатнинг тангликдан чиқишга умидларни фақат Ленинчи Коммунистик партия билан боғламоқда.

Тантанали мажлис ёпиқ деб эълон қилинади. Совет Иттифоқи Давлат мадҳияси янграйди.

Сўнгра катта байрам концерти намойиш қилинди.

(ТАСС).

ҲАМКОРЛИК ҚИРРАЛАРИ

(Давоми. Боши биринчи бетда).

ССР ва Ўзбекистон ССР Давлат делегациялари Ораз Солир бахшининг юрти Серахс — Сарагет районига келдилар. Сарагетликлар туркман эли миллий музика маданиятида ажойиб саҳифа очган ўз бахшиси номини ва асарларини беҳад ардоқлаб келяпти. Бунинг исботи тариқасида шу куни бахши қабри устига ўрнатилган ёдгорликни очиш маросимидан сўнг Серахс шаҳри ёнбағридаги Оломонтепа саҳнида қип-қизил лолазордан гиламлар тўшалган катта сайҳонликда Ораз Солир таваллудига бағишлаб халқ сайли ташкил этилди. Ҳар ер-ҳар ерда тикилган ўтов ва саҳналарда машшоқ ва қўшиқчилар, бахшилар, ҳунармандлар ўз санъатларини намойиш қилдилар. Одамлар шу куни улуғ бахшининг набираси ва шогирдлари Ораз Мурод, Гичгелди Омонов, Кичи Гелдимуродов, Нуржамол Одиеваларнинг айтишувларини мириқиб тингладилар.

— Хўжалигимиз Эрон ва Афғонистон мамлакатлари чегараси туташган ерда жойлашган, — дейди «Коммунист» колхозининг раиси Ахмон Мухиев. — Бу ерда айтилган қўшиқ уч давлат аҳолисига баравар эшитилади, деса ҳам бўлади. Ораз Солирнинг қўшиқ ва достонлари Эрон ва Афғонистонда ҳам бирдек севиб тингланаётганининг боиси ҳам шунда.

Халқ бахши таваллуди тантаналарига келган ҳар иккала республика Давлат делегациясини қувонч билан кутиб олди. И. А. Каримов ва С. А. Ниёзов тантана қатнашчиларини айём билан табрикладилар. И. А. Каримов Ўзбекистон делегацияси номидан қардош эл вакилларига Алишер Навоий сиймоси акс эттирилган чинни лаган ва бошқа совға-саломларни топширди. Туркманистонликлар ҳам қадимги удумга амал қилиб дўст ва қардош республика раҳбарига миллий тўн, қордек оппоқ папах кийдирдилар, бахши Ораз Солир таваллуди тантаналаридан эсдалик сифатида туркман дуторини тақдим этдилар.

Шу куни икки республика раҳбарлари Бадхиз давлат қўриқхонасини бориб кўрдилар. Бу йил қўриқхона ташкил этилганлигининг 50 йиллиги нишонланади. У 1941 йилнинг декабрь ойида, Улуғ Ватан уруши жанггоҳларида жангу-жадал айни қизиган кунларда ташкил топган эди. Совет ҳукумати ана шундай оғир дамларда ҳам республиканинг камёб ўсимлик ва ҳайвонот дунёсини сақлаб қолиш ва кўпайтириш тўғрисида қайғурди. Ҳозир қўриқхонада йўқ бўлиб кетаётган пайтида сақлаб қолишга эришилган юзлаб турдаги ҳайвонлар, парранда, ўсимликлар бор. Қулон ва жайронлар, сайғоқлар қўриқхонанинг фахри бўлиб қолди. Олий меҳмонлар бу ерда табиатни муҳофаза этиш борасида қўриқхона илмий ходимлари бажараётган ишлар билан қизиқиб танишдилар.

Якшанба куни — 21 апрелда С. А. Ниёзов ва И. А. Каримовнинг иш куни Ашхобод районидаги «Социализм» жамоа хўжалигини бориб кўриш билан бошланди. Республикадаги бошқа хўжаликларда бўлгани сингари ҳозир бу ерда ҳам дала ишлари ниҳоятда қизғин. Мева, сабзавотчилик ва чорвачиликка иқтисослашган бу хўжалик йилига 18 миллион сўмдан кўпроқ даромад олмоқда.

— Йилқичилик асосий даромадимиз манбаи, — деди биз билан суҳбатда хўжалик правлениеси раиси Маликмуҳаммад Хумметов. — Бизда отларнинг дунёга машҳур ахалтекин зотлари етиштирилади. Ўтган йили шу соҳанинг ўзидан 9 миллион сўм даромад олдик. Боғбонларимиз Ўзбекистон олимларидан ғоят миннатдор. Сизларда етиштирилган узум ва мева кўчатлари Туркманистон обҳавосига тўла мослашиб олди, улардан мўл-кўл ширин шакар мева ҳосили оляпмиз. Тошкентлик цитрусшунос Зайниддин Фахриддинов яратган лимон ва апельсиннинг серҳосил навларини шу ерга мослаштириб, Ашхобод шаҳри аҳолисини йил бўйи меванинг ана шу тури билан етарли таъминлаш имкониятига эга бўлдик. Биз бундай ўзаро фойдали алоқаларни янада кенгайтириш тарафдоримиз.

Эрталабки ана шу ташрифдан сўнг Туркманистон ССР Президенти саройида Туркманистон ва Ўзбекистон давлат делегациялари ўртасида расмий музокаралар бўлди. Шундан сўнг Ўзбекистон ССР билан Туркманистон ССР ўртасида дўстлик ва ҳамкорлик тўғрисидаги шартнома, иккала республиканинг ҳукуматлари ўртасида 1992—1995 йилларга мўлжалланган иқтисодий ва маданий ҳамкорлик ҳақидаги битимни имзолаш маросими бўлди. Бу ҳужжатларни Ўзбекистон ССР Президенти И. А. Каримов билан Туркманистон ССР Президенти С. А. Ниёзов имзоладилар.

Ҳужжатларни имзолаш маросимида Ўзбекистон ССР ва Туркманистон ССР Президентлари кенгашининг аъзолари, бир қатор министрлик ва идораларнинг, жамоат ташкилотлари, ижодий уюшмаларнинг раҳбарлари, Ўзбекистон ва Туркманистон оммавий ахборот воситаларининг вакиллари қатнашдилар. Ўзбекистон ССР Президенти И. А. Каримов ва Туркманистон ССР Президенти С. А. Ниёзов нутқ сўзладилар.

Куннинг иккинчи ярмида Туркманистон ССР Президенти саройининг катта мажлислар залида матбуот ходимлари учун матбуот конференцияси бўлиб ўтди. Сўнг Туркманистон ССР ва Ўзбекистон ССР Президентлари С. А. Ниёзов ва И. А. Каримов Москвада жойлашган, Туркманистон ҳаёти билан танишиш мақсадида бу ерга келган чет давлатларнинг дипломатия ваколатхоналари раҳбарлари билан учрашдилар. Қизғин суҳбатлар ва савол-жавоблар бўлди. И. А. Каримов ва С. И Ниёзов уларга Ўзбекистон ва Туркманистон халқлари ҳаёти ҳақида, ҳар иккала республикада қайта қуриш қандай бораётгани, бозор иқтисодиётига ўтиш жараёнида вужудга келган муаммолар қай тарзда ҳал этилаётгани ҳақида сўзлаб бердилар.

Туркманистонда Алишер Навоий кунлари тантанали очилиши олдидан икки қардош республика Президентлари И. А. Каримов билан С. А. Ниёзов туркман адабиётининг асосчиси Махтумқулининг Ашхобод шаҳри марказида ўрнатилган ҳайкали пойига гуллар қўйишди. Бу маросим ўзига хос рамзий маънога эга эди. Чунки, Алишер Навоий билан Махтумқули номлари икки қардош халққа баббаравар яқин ва азиздир. Ана шу рамзий маъно Навоий кунларининг тантанали очилиши маросимида яна ҳам бўртиброқ ва ёрқинроқ акс этди. Сўзга чиққан Туркманистон ССР Президенти С. А. Ниёзов ва Ўзбекистон ССР Президенти И. А. Каримов икки республика давлат делегацияларининг учрашувлари ҳамда муҳим ҳужжатлар — дўстлик ва ҳамкорлик тўғрисидаги шартнома билан ҳукуматлараро битимнинг имзоланиши ўзаро алоқаларга янги омил бағишлаганлигини алоҳида таъкидладилар. Ашхободда имзоланган ҳужжатлар Ўзбекистон ССР билан Туркманистон ССР ўртасида дўстлик ва ҳамкорлик, иқтисодий ва маданий алоқаларни, яхши қўшничиликни мустаҳкамлашга залворли ҳисса қўшади, куч-ғайратларни мувофиқлаштириш вазифаларини ҳал этишга имконият яратади.

Туркманистон Ёзувчилар уюшмаси бошқаруви раиси, Туркманистон ССР халқ ёзувчиси Б. Худойназаров ва Ўзбекистон Фанлар академияси қўлёзмалар илмгоҳининг директори А. Қаюмов ҳозир бўлганларга Навоий ижоди ҳақида сўзлаб бердилар.

Тантанали кеча Ўзбекистон ва Туркманистон санъат усталарининг катта концерти билан ниҳоясига етди.

● «Совет Ўзбекистони» мухбири Ўзбекистон ССР Президенти И. А. Каримовдан икки қардош республика раҳбарияти имзолаган шартнома ва битимларни шарҳлаб беришни илтимос қилди:

— Биз бугун имзолаган Ўзбекистон ССР билан Туркманистон ССР ўртасида дўстлик ва ҳамкорлик тўғрисидаги шартнома, шунингдек, 1992—1995 йилларга мўлжалланган иқтисодий ва маданий ҳамкорлик ҳақидаги битим беш қўшни республикалар раҳбарларининг Олмаотада бўлган учрашуви вақтида дўстлик, яхши қўшничилик манфаатларини кўзлаб, иқтисодий, илмий-техникавий ва маданий ҳамкорлик тўғрисида тузилган битимнинг узвий давоми бўлди, — деди Ўзбекистон ССР Президенти И. А. Каримов. — Бу шартнома ва битим жумҳуриятларнинг иқтисодий мустақилликка эришиш, ўзаро манфаатларини ҳисобга олиб, самарали иқтисодий стратегия ва тактикани рўёбга чиқаришга оид ишларни мувофиқлаштириш, республикалар кўп миллатли аҳолисининг ижтимоий тараққиётини жадаллаштириш мақсадида тузилди. Ушбу битим иқтисодий, илмий-техникавий ва маданий ҳамкорликнинг асосий йўналишларини белгилаб беради. Томонлар асосий йўналишларнинг ҳар бири юзасидан ва программа тадбирларига мувофиқ вазирликлар, идоралар амалга оширадиган тадбирларни, ишларнинг келишиб олинган ҳажмларини ойдинлаштириб олиш йўли билан ўзаро шартномаларни ишлаб чиқадилар ва тасдиқлайдилар. Умумиқтисодий муаммолар ва молиявий кредит сиёсати, соғлиқни сақлаш, халқ таълими ва маданият, халқ истеъмол моллари ишлаб чиқаришни ривожлантириш, илмий-техникавий ҳамкорлик, информатика ва ахборот таъминоти, умумиттифоқ бозорини ва республикалараро бозорни шакллантириш ва ривожлантириш, оқилона меҳнат тақсимоти, экология ва сейсмология, ягона экология ҳавфсизлиги системаси, темир йўл, автомобиль йўллари ва бошқа қатнов йўли шоҳобчаларини кенгайтириш, саноат ишлаб чиқариш структураларини такомиллаштириш ва ишлаб чиқариш қувватларидан фойдаланиш, энергетика, транспорт ва алоқа, телекоммуникация, моддий техника таъминоти, қишлоқ хўжалиги, озиқ-овқат ва бошқа ҳаётий муҳим соҳалар бўйича томонлар ҳар бири юзасидан амал қиладиган ишлар ўзаро шартномада тўла қамраб олинади. Шуни ҳам таъкидлаш лозимки, икки республика ўртасида тузилган битим СССР Қонунларига ва унинг халқаро мажбуриятларига, битим қатнашчиларининг манфаатларига, ҳар бир томоннинг халқаро мажбуриятларига сира зид эмас.

Ҳа, Ашхободдаги учрашувда имзоланган шартнома ва битим ҳар иккала республика халқларининг бутун кучи, билими ва ғайратини умумий фаровонлик йўлидаги бунёдкорлик меҳнатига, ўзаро бирлик ва жипсликни мустаҳкамлашга сафарбар этади. Ҳозирги мураккаб шароитда икки қардош халқнинг тобора мустаҳкамланиб бораётган дўстлиги, ҳамкорлиги, иқтисодий ва маданий алоқалари бундан кейин ҳам янада ривожланиб бораверади, деб айтишга тўла асос бор.

Р. ТУРСУНОВ,
«Совет Ўзбекистони» махсус мухбири.